

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΚΑΛΥΠΤΕΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ

ΜΑΚΡΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

**ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΤΣΑΝΤΗΡΑΚΗ ΣΟΦΙΑ**

Ηράκλειο 2010

Περίληψη

Είναι γενικά αποδεκτό πως ζούμε σε μια κοινωνία όπου η λειτουργία των επιχειρήσεων συνεχώς αλλάζει και όλες οι επιχειρήσεις μέσω της διαδικασίας της σωστής εφαρμογής του όρου σωστού προγραμματισμού και management, προσπαθούν να ισχυροποιήσουν την θέση τους στην αγορά και συγχρόνως να επιτύχουν το μεγαλύτερο ποσοστό κέρδος που μπορούν να έχουν και το οποίο θα τους εξασφαλίσει την μακροβιότητα αυτών στην αγορά στην οποία λειτουργεί.

Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο ως επιχειρήσεις λειτουργούν και τα διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εμπορικές τράπεζες στην Ελλάδα, προσπαθώντας να ισχυροποιήσουν την παρουσία τους στην Ελληνική αγορά και συγχρόνως να επεκταθούν και στις νέες διαμορφούμενες χρηματοοικονομικές αγορές της Ευρώπης, συμβάλλοντας έτσι αποτελεσματικά στην ανάπτυξη του τόπου που λειτουργούν αλλά και στους επιμέρους τομείς της οικονομίας. Οι όροι βέβαια Χρηματοοικονομική και Τραπεζική είναι ευρέως διαδεδομένοι στις μέρες μας και αφορούν τις μορφές της εμπορικής συμπεριφοράς τραπεζών και το θεσμικό πλαίσιο που υπάρχει, τα είδη κινδύνων που μπορούν να αντιμετωπιστούν αλλά και την αποτελεσματική διαχείριση αυτών.

Σκοπός βέβαια της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας είναι η βιβλιογραφική διερεύνηση και καταγραφή του τρόπου με τον οποίο

λειτουργούν οι ακάλυπτες επιταγές στην Ελλάδα, ποια τα προβλήματα που επιφέρουν στις επιχειρήσεις αλλά και τη χώρα γενικότερα και με ποιους τρόπους προσπαθούν οι οικονομικές αρχές να λαμβάνουν μέτρα με σκοπό την μείωση αυτών των επιταγών.

Σημαντικό ρόλο στην διερεύνηση αυτή, κατέχει και η εμπειρική έρευνα η οποία διεξήχθη από την φοιτήτρια αναφορικά με τον τρόπο που λειτουργούν οι εμπορικές τράπεζες γενικότερα και στην Ελλάδα ειδικότερα, τι προσέχουν αλλά και πως φυλάσσονται από τους καθημερινούς χρηματοπιστωτικούς κινδύνους καθώς και ποιες οι μορφές και κινήσεις των παρόντων και μελλοντικών επενδύσεων, έτσι ώστε να αναταπεξέλθουν στην παγκόσμια και εγχώρια οικονομική κρίση του τελευταίου έτους που διανύουμε.

Ευχαριστίες

Ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ στην Καθηγήτρια μου και επιβλέπουσα της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας Κα. Τσαντηράκη Σοφία για την πολύ μεγάλη βοήθεια της κατά την διάρκεια της έρευνας μου.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω όλους τους ειδικούς αλλά και εκείνους που ασχολούνται με τα θέματα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και πώλησης διαφόρων τραπεζικών προϊόντων στις διάφορες εμπορικές τράπεζες που λειτουργούν στην περιοχή της Αθήνας και οι οποίες σε μεγάλο μέρος συνδέονται με τη λειτουργία των ακάλυπτων επιταγών και οι οποίοι με την απρόσκοπτη παροχή πληροφοριών από μέρους τους με βοήθησαν στην διεκπαιρέωση και συγγραφή της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας και έρευνας στη παρούσα πτυχιακή εργασία.

Τέλος, θα επιθυμούσα να αποστείλω τις ευχαριστίες μου στα μέλη της οικογενείας μου αλλά και τους φίλους μου, οι οποίοι όλο αυτόν τον καιρό της προετοιμασίας της πτυχιακής μου εργασίας αλλά και έρευνας με στήριξαν σε υπέρτατο βαθμό.

Εισαγωγή

Τα πρώτα ουσιαστικά αλλά ακόμα δειλά δείγματα της χρηματοοικονομικής και εμπορικής λειτουργίας των τραπεζών σε παγκόσμιο επίπεδο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ξεκινούν την δεκαετία του 1950, διότι η παγκόσμια ύφεση της δεκαετίας του 1930 και ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος δεν άφησαν πολλά περιθώρια ανάπτυξης των πολυεθνικών εταιρειών νωρίτερα. Σημαντική εξέλιξη στο παγκόσμιο εμπόριο και στις επενδύσεις των πολυεθνικών εταιριών στο εξωτερικό ήταν η συμφωνία του Bretton Woods και η σταθεροποίηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών¹.

Κατά την δεκαετία του 1960 η σύγχρονη Διεθνής Εμπορική και Χρηματοοικονομική Τραπεζική όπως την γνωρίζουμε σήμερα, εξελίχθηκε ακόμη περισσότερο. Την περίοδο αυτή, το οικονομικό και νομισματικό περιβάλλον έγινε ευνοϊκότερο για την δραστηριοποίηση πολλών επιχειρήσεων στους τόπους έδρας τους αλλά και σε απομακρυσμένες γεωγραφικά περιοχές. Οι πρώτες χώρες υποδοχής των εμπορικών τραπεζών ήταν χώρες που διέθεταν πόλεις - οικονομικά κέντρα όπως για παράδειγμα το Λονδίνο.

Οι βασικότεροι παράγοντες που οδήγησαν στη ραγδαία αύξηση του αριθμού των εμπορικών τραπεζών που δραστηριοποιούνται σε μια χώρα ήταν οι εξής ακόλουθοι :

---

¹ Nellis Joseph G. : "The Essence of the Economy", Simon & Schuster, 1992.

ι) η αύξηση του αριθμού των πολυεθνικών εταιριών

Η αύξηση των πολυεθνικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, είχε ως αποτέλεσμα τη ραγδαία ανάπτυξη της εμπορικής τραπεζικής δραστηριότητας. Οι τράπεζες έπρεπε να ακολουθήσουν τις θυγατρικές των πολυεθνικών στις χώρες του εξωτερικού για να διατηρήσουν την προνομιακή σχέση που είχαν αναπτύξει με αυτές και για να αποθαρρύνουν ανταγωνίστριες τράπεζες. Μια από τις κυριότερες αιτίες που δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για τη ραγδαία αύξηση των πολυεθνικών επιχειρήσεων ήταν η πολιτική προστατευτισμού που εφάρμοσαν οι περισσότερες κυβερνήσεις, το οποίο δημιούργησε εμπόδια στην ελεύθερη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.

Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις λοιπόν, αναζήτησαν τρόπους για να παρακάμψουν τα δασμολογικά εμπόδια που επέβαλαν οι εθνικές κυβερνήσεις, καταφεύγοντας στο εξωτερικό και επενδύοντας στις τοπικές αγορές. Επίσης το χαμηλό κόστος παραγωγής ήταν σημαντικός παράγοντας και ένα από τα ισχυρά πλεονεκτήματα για την παρουσία πολυεθνικών εταιρειών σε αυτές τις χώρες. Τέλος η καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών των πολυεθνικών εταιρειών στις αγορές του εξωτερικού, μπορούσε να επιτευχθεί με τη φυσική παρουσία τους στην τοπική αγορά, το οποίο ταυτόχρονα είναι και ένας λόγος μείωσης του κινδύνου εμφάνισης ανταγωνιστριών εταιρειών στην τοπική αγορά.

β) η ανάπτυξη της αγοράς του ευρωσυναλλάγματος,

Ευρωσυνάλλαγμα θεωρείται οποιοδήποτε νόμισμα, εφόσον χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση συναλλαγών σε χώρα διαφορετική από την χώρα έκδοσης, ενώ η αγορά στην οποία πραγματοποιούνται συναλλαγές επί ενός νομίσματος διαφορετικής εθνικότητας ονομάζεται ευρωπαϊκή². Οι πρώτες ευρωπαϊκές εμφανίστηκαν από τα πλεονάσματα δολαρίων που διέθεταν οι πολυεθνικές εταιρείες. Στο Λονδίνο για παράδειγμα λειτουργούσαν πολλές τέτοιες επιχειρήσεις και αποτελούσε το ιδανικότερο κέντρο για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής συναλλάγματος. Ένας άλλος σημαντικός λόγος για την ανάπτυξη της αγοράς ευρωδολαρίων, ήταν το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών στις ΗΠΑ, αλλά και οι περιορισμοί που επέβαλε η αμερικανική κυβέρνηση στο τραπεζικό σύστημα.

γ) η ανάπτυξη της αγοράς ευρωχρεωγράφων

Η αγορά των ευρωχρεωγράφων είναι μια διεθνής κεφαλαιαγορά, που διακινεί μακροπρόθεσμες ομολογίες. Τα ομόλογα διακρίνονται ανάλογα με την χώρα έκδοσης, την χώρα διαπραγμάτευσης και το νόμισμα στο οποίο είναι εκφρασμένα και κατατάσσονται σε εγχώρια και διεθνή. Τα διεθνή διακρίνονται στις εξής επιμέρους κατηγορίες που είναι τα ξένα ομόλογα, ευρωομόλογα και παγκόσμια ομόλογα.

Αρχικά η αγορά αυτή αναπτύχθηκε εξαιτίας του αποκλεισμού που επέβαλαν οι ΗΠΑ στη διάθεση ξένων ομολογιών στην αγορά τους με την επιβολή Δασμού Εξισώσεως Επιτοκίων. Στην συνέχεια όμως, καθώς το 1968

---

² Edwards & Magee: "*Technical Analysis of Stock Trends*", 5th edition, Boston MA.

ψηφίστηκε από την αμερικανική κυβέρνηση νόμος που απαγόρευε σε αμερικανικές εταιρείες να αντλούν χρηματοδότηση από την εσωτερική κεφαλαιαγορά για επενδύσεις που προορίζονταν εκτός ΗΠΑ, αυτό έδωσε περαιτέρω ώθηση στην ανάπτυξη της αγοράς ευρωομολόγων, γιατί οι αμερικανικές εταιρείες μπορούσαν να απευθυνθούν στην ευρωπαϊκή αγορά για τις χρηματοδοτήσεις που αφορούσαν επενδύσεις τους στο εξωτερικό.

δ) η δημιουργία αγοράς πιστώσεων.

Ένα από τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετώπιζε η διεθνής εμπορική τραπεζική της δεκαετίας του 1970, ήταν τα προβλήματα που είχαν σχέση με την παροχή δανείων με μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα. Τα δάνεια αυτά χορηγούνταν με σταθερό επιτόκιο, πράγμα που δεν επιθυμούσαν οι τράπεζες εξαιτίας του ολοένα αυξανόμενου πληθωρισμού αλλά και του γεγονότος ότι τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια στην αγορά του ευρωσυναλλάγματος ήταν υψηλότερα.

Η εμφάνιση των κοινοπρακτικών ευρωπιστώσεων με κυμαινόμενο επιτόκιο έλυσε το πρόβλημα των τραπεζών από τις απότομες διακυμάνσεις του πληθωρισμού. Με την εμφάνιση των ευρωπιστώσεων, οι τράπεζες ανέπτυξαν στενότερη συνεργασία σε διεθνές επίπεδο και απέκτησαν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις εγχώριες εμπορικές τράπεζες. Όλη αυτή η κατάσταση λοιπόν είχε ως αποτέλεσμα να σχηματιστούν δίκτυα εμπορικών τραπεζών στο εξωτερικό με σκοπό τη δημιουργία επιχειρηματικών συνεργασιών για τη διοχέτευση της ρευστότητας τους σε δάνεια αυτής της μορφής.

Ωστόσο σημαντικότερο ρόλο κατέχει και η ανάγκη της, επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων η οποία άρχισε να γίνεται όλο και πιο πειστική με την αύξηση του πληθυσμού και την ανάπτυξη των πόλεων με τα μικρά και τα μεγάλα τους καταστήματα, με τη μαζική βιομηχανική παραγωγή, την αύξηση δηλαδή της ποσότητας των παραγόμενων αγαθών, την ελεύθερη αγορά και την ανάπτυξη του ανταγωνισμού, με την επέκταση των δρόμων και των σιδηροδρόμων για την μεταφορά των αγαθών. Πρόκειται δηλαδή για μια διαρκώς μεταβαλλόμενη διεργασία που αντιπροσωπεύει νέα προϊόντα, υπηρεσίες, προσφορά και ζήτηση, σε συνδυασμό πάντα με τα νέα μέσα και τις τεχνικές επικοινωνίας που υποβοηθούν τις δραστηριότητες της ανταλλαγής και όπου εντός αυτών των πλαισίων κινούνται και οι διεθνείς και εγχώριοι τραπεζικοί όμιλοι και καταστήματα, προκειμένου να ασκούν την επεκτατική πολιτική που επιθυμούν και να εδραιώνουν περισσότερο τη παρουσία τους.

Οι κύριες βασικές λειτουργίες των χρηματοοικονομικών και εμπορικών τραπεζών, θεωρούνται η *χρηματική* και η *πιστωτική*. Ως *χρηματική λειτουργία* εννοείται η διευκόλυνση των χρηματικών συναλλαγών, παρέχοντας ταυτόχρονα το χρηματικό μέσο το οποίο δημιουργεί και διαχειρίζεται ένας ειδικός τύπος χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, η κεντρική τράπεζα, καθώς και ένα αποτελεσματικό σύστημα πληρωμών και εκκαθάρισης συναλλαγών το οποίο αποτελεί λειτουργία των εμπορικών τραπεζών³.

---

³ Παπούλιας Γ., (1993), "*Χρηματοοικονομική Διοίκηση*", Γ' έκδοση, Β.Παπούλιας, 1993.

Σε διεθνές επίπεδο, η χρηματοοικονομική και εμπορική τραπεζική εκπληρώνει την χρηματική λειτουργία, τόσο με το να παρέχει διεθνή χρηματικά μέσα πληρωμών, όσο και με διεθνή συστήματα πληρωμών και εκκαθάρισης των συναλλαγών. Ουσιαστικά αυτό εκπληρώνεται από το διεθνές νομισματικό σύστημα που επικρατεί σε μια ορισμένη γεωγραφική περιοχή ή σε κάποια χρονική περίοδο, καθώς και από το σύστημα των διευθετήσεων μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Με λίγα λόγια λοιπόν, η χρηματική λειτουργία των χρηματοοικονομικών εμπορικών τραπεζών συνίσταται μέσα στο πλαίσιο του υπάρχοντος νομισματικού συστήματος, από την μια πλευρά στην παροχή ενός διεθνούς χρηματικού μέσου και από την άλλη, στην μετατροπή κάποιο εθνικού νομίσματος το οποίο έχει εκδώσει η κεντρική τράπεζα κάποιας χώρας σε κάποιο άλλο εθνικό νόμισμα. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως η χρηματική λειτουργία των εμπορικών τραπεζών άλλαξε σημαντικά ύστερα από την οικονομική και νομισματική ενοποίηση της Ευρώπης. Η χρηματική λειτουργία στις εμπορικές τράπεζες σήμερα, ουσιαστικά έχει αφαιρεθεί από τις Εθνικές κεντρικές τράπεζες και ασκείται σε διεθνές επίπεδο από το ευρωπαϊκό σύστημα κεντρικών τραπεζών.

Ως *πιστωτική λειτουργία* εννοείται η διαμεσολάβηση μεταξύ των πλεονασματικών και ελλειμματικών οικονομικών μονάδων, για την διευκόλυνση της μεταφοράς και αποτελεσματικής κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων και μπορεί να αφορά τις εξής λειτουργίες⁴ :

---

⁴ Παπούλιας Γ., (1993), "Χρηματοοικονομική Διοίκηση", Γ' έκδοση, Β.Παπούλιας, 1993.

- Διαμεσολάβηση μεταξύ κρατών, η οποία γίνεται παραδοσιακά χωρίς την μεσολάβηση χρηματοπιστωτικού ενδιάμεσου
- Διαμεσολάβηση μεταξύ κρατών και ιδιωτικών επιχειρήσεων, η οποία πήρε μεγάλη έκταση κατά την δεκαετία του 1970, με την ανακύκλωση των πετροδολαρίων. Ουσιαστικά αυτή η μορφή διαμεσολάβησης πραγματοποιείται είτε μέσω των ευρωπαϊκών είτε με την εγκατάσταση ξένων τραπεζών στην ελλειμματική χώρα και
- Διαμεσολάβηση μεταξύ ιδιωτικών επιχειρήσεων, η οποία διαδόθηκε τα τελευταία χρόνια πραγματοποιείται είτε με τις δυο προηγούμενες μορφές, είτε μέσω της ανάπτυξης διασυνοριακών εμπορικών τραπεζικών συναλλαγών.

Συνοψίζοντας λοιπόν, θα λέγαμε ότι η χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση των εμπορικών τραπεζών συνίσταται στην ανακατανομή, είτε της συνολικής εμπορικής ρευστότητας, είτε των διεθνών κεφαλαίων μεταξύ των διαφόρων χωρών. Έτσι λοιπόν στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να δώσουμε έναν ορισμό της διεθνούς εμπορικής χρηματοοικονομικής διαμεσολάβησης.

1. Κεφάλαιο 1ο : Το Φαινόμενο της Τραπεζικής Επιταγής

1.1 Ποια τα Χαρακτηριστικά της Πληρωμής με Τραπεζική Επιταγή

Ως Τραπεζικές επιταγές αναφέρονται εκείνες που εκδίδονται από τράπεζες αλλά και πληρώνονται από τράπεζες. Οι επιταγές αυτές εκδίδονται από τις τράπεζες ύστερα από αίτημα των πελατών τους, οι οποίοι δεν είναι απαραίτητο να τηρούν κοντά σε αυτές λογαριασμό⁵. Η Τραπεζική επιταγή είναι μια εντολή που εκδίδεται από την τράπεζα και μπορεί να εξαργυρωθεί ή να κατατεθεί μόνο από το πρόσωπο προς το οποίο είναι πληρωτέα η εντολή. Εάν για παράδειγμα επιλέξει κάποιος ανάληψη με τραπεζική επιταγή, θα ταχυδρομηθεί στη διεύθυνσή του μια τραπεζική επιταγή.

Οι τραπεζικές επιταγές θα πρέπει να φέρουν στο μπροστινό μέρος την επωνυμία της τράπεζας που τις εξέδωσε. Εάν η επιταγή είναι απευθείας στο όνομά του δικαιούχου, τότε δεν χρειάζεται οπισθογράφιση. Εάν όχι, τότε θα πρέπει να την οπισθογραφήσουν εκεί που εκδόθηκε. Ως προς τη γνησιότητα της υπογραφής, μπορεί κάποιος να συγκρίνει την υπογραφή στην επιταγή με

---

⁵ Καραμανλή – Μπαρουτάκη Α., (1996), “*Το Δίκαιο της Επιταγής*”, Νομική Βιβλιοθήκη

αυτήν που θα θέσει ο αγοραστής σε κάποιο συμβόλαιο ή σε ένα άλλο επίσημο έγγραφο. Ειδικά εάν ο αγοραστής είναι νομικό και όχι φυσικό πρόσωπο, τότε η επιταγή πρέπει να υπογράφεται από το νόμιμο εκπρόσωπό του και να συνοδεύεται από σφραγίδα με τα στοιχεία του νομικού προσώπου⁶.

1.2 Η Λειτουργία των Μεταχρονολογημένων Επιταγών

Αποτελεί γεγονός πως για χρόνια, οι μεταχρονολογημένες επιταγές έπαιζαν τον ρόλο του «ζεστού χρήματος» στην αγορά. Χρησιμοποιούνταν στις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων, κυκλοφορούσαν από χέρι σε χέρι, αφού ελάμβαναν τη σχετική οπισθογράφιση αλλάζονταν στην ανάγκη με άλλες πιο νεότερες. Οι επιχειρηματίες που βρίσκονταν στην ανάγκη τις «έσπαζαν» στην τράπεζά τους, εξασφαλίζοντας το ρευστό που χρειάζονταν για να κινηθούν.

Με λίγα λόγια, όλοι έβρισκαν πολύ βολικό το θεσμό αυτό, ο οποίος κινεί την αγορά για δεκαετίες. Οι τράπεζες με τις μεταχρονολογημένες επιταγές στο χέρι, «έδεναν» τους πελάτες τους με τους όρους που αυτές ήθελαν. Οι εμπορικές επιχειρήσεις, γιατί έτσι μετέθεταν για αρκετούς μήνες τις πληρωμές τους, ουσιαστικά μέχρι να πωλήσουν το εμπόρευμα που αγόρασαν, πληρώνοντας με μεταχρονολογημένες επιταγές. Οι προμηθευτές, γιατί διέθεταν πιο εύκολα τα προϊόντα τους και χρησιμοποιούσαν τις επιταγές τόσο για να δανειστούν κεφάλαια από τις τράπεζες όσο και για να πληρώσουν τα δικά τους χρέη.

---

⁶ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), “Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων”, Νομική Βιβλιοθήκη

Το σύστημα για αρκετά χρόνια λειτουργούσε σχετικά ομαλά. Οι απώλειες, δηλαδή οι μεταχρονολογημένες επιταγές που την ώρα της εξόφλησής τους αποδεικνυόταν ακάλυπτες, καλύπτονταν με τη μεταβίβαση του κόστους τους στις τιμές των προϊόντων, κάτι που το σήκωνε η αγορά, μιας και οι επιταγές χωρίς αντίκρισμα αποτελούσαν μικρό μόνο μέρος του συνόλου των μεταχρονολογημένων επιταγών. Αν για παράδειγμα στις εκατό επιταγές που θα έδιναν σε κάποιον, αυτό ήξερε ότι θα έχουν πρόβλημα κάλυψης οι πέντε, τότε υπολόγιζε το κόστος του και το μετέφερε στις τιμές που πουλούσε. Σήμερα, όμως, έχει χαθεί αυτή η σιγουριά, γιατί μετά το εξάμηνο ή το δωδεκάμηνο που καθίσταται πληρωτέα η επιταγή δεν γνωρίζει κανείς αν θα υπάρχει η επιχείρηση που την εξέδωσε⁷.

Επιπλέον, σε καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα οι τράπεζες δεν «σπάνε» τις μεταχρονολογημένες επιταγές. Το «σπάσιμο» πριν από την ημερομηνία πληρωμής τους είναι αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο. Μόνο στην Ελλάδα οι επιταγές αυτές χρησιμοποιούνται ως εγγύηση για τον δανεισμό των επιχειρήσεων. Η διαδικασία είναι απλή. Οι επιχειρήσεις διατηρούν στις τράπεζες λογαριασμούς ή διαφορετικά «πλαφόν», στους οποίους μπορούν να καταθέτουν τις μεταχρονολογημένες επιταγές που έχουν στα χέρια τους και να προεισπράττουν μέρος της αξίας τους με τη μορφή δανείου.

Ανάλογα με το προφίλ της επιχείρησης, καθορίζεται κάθε φορά ένα ανώτατο όριο που δεν μπορεί να υπερβαίνει η αξία των μεταχρονολογημένων

---

⁷ Καραμανλή – Μπαρουτάκη Α., (1996), “*Το Δίκαιο της Επιταγής*”, Νομική Βιβλιοθήκη

επιταγών που κατατίθενται στον λογαριασμό αυτό, με σκοπό τη δανειοδότηση της επιχείρησης. Ο επιχειρηματίας λοιπόν καταθέτει μια επιταγή στο πλαφόν που διατηρεί στην τράπεζα και προεισπράττει μέρος της αξίας της με τη μορφή δανείου. Το δάνειο μέχρι πριν από λίγους μήνες έφθανε συνήθως το 80%- 90% της αξίας της επιταγής, αλλά σήμερα το ποσοστό κάλυψης έχει μειωθεί δραματικά, ως το 50%-60%. Μετά τη λήξη της, ο επιχειρηματίας και εφόσον, εννοείται, η επιταγή καλυφθεί από τον εκδότη της- εισπράττει το υπόλοιπο της αξίας της, αφού, βεβαίως, αφαιρεθούν οι τόκοι και η προμήθεια της τράπεζας⁸.

1.3 Μορφές Συγγενικών Αξιογράφων Επιταγής

1.3.1 Συναλλαγματικές Επιταγές

Η χρήση των αξιογράφων και ιδιαίτερα της επιταγής και της συναλλαγματικής γίνεται όλο και πιο συχνή, αφού το μεγαλύτερο μέρος των συναλλαγών στην αγορά διενεργείται με βάση την καλή πίστη των συναλλασσομένων. Από την άλλη πλευρά παρατηρούνται σοβαρά προβλήματα ρευστότητας στην αγορά, καθώς και μια ανησυχητική εξέλιξη στους δείκτες της πιστωτικής ασφυξίας. Το δίκαιο των αξιογράφων διέπεται από αυστηρούς κανόνες και οι συναλλασσόμενοι πρέπει να δίνουν μεγάλη σημασία στη σωστή εφαρμογή τους, ώστε να αποφεύγονται ενέργειες που αντιβαίνουν στις νομοθετικές διατάξεις. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση των αξιογράφων αυτών από νομική, λειτουργική και διαχειριστική άποψη, με

---

⁸ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), “Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων”, Νομική Βιβλιοθήκη

έμφαση στα θέματα που ανακύπτουν στην καθημερινή πρακτική, είναι επιβεβλημένη⁹.

Οι συναλλαγματικές επιταγές, είναι νόμιμο έγγραφο και δίνει εντολή πληρωμής ορισμένου χρηματικού ποσού, σε ορισμένο τόπο και χρόνο και σε ορισμένο δικαιούχο. Μπορεί δηλαδή ο δικαιούχος να αξιώσει σε καθορισμένη ημερομηνία, την πληρωμή του συγκεκριμένου ποσού, το οποίο αναγράφεται επάνω σ' αυτήν από τον πληρωτή¹⁰. Τα οκτώ (8) τυπικά στοιχεία που πρέπει να αναγράφονται, για να δημιουργεί υποχρέωση, είναι τα παρακάτω:

- *Η ονομασία "Συναλλαγματική"*
- *Η εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού*
- *Το όνομα του πληρωτή - αποδέκτη (αυτός που οφείλει να πληρώσει)*
- *Το όνομα του δικαιούχου (λήπτη)*
- *Η χρονολογία έκδοσης*
- *Η ημερομηνία λήξης*
- *Η χρονολογία και ο τόπος έκδοσης*
- *Η υπογραφή του εκδότη (αυτός που πρέπει να πληρωθεί)*

Αν τώρα, λείπει έστω και κάτι από τα παραπάνω τυπικά στοιχεία, η συναλλαγματική εξακολουθεί να ισχύει ως χρεωστικό ομόλογο, σύμφωνα με

---

⁹ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), "Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων", Νομική Βιβλιοθήκη

¹⁰ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), "Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων", Νομική Βιβλιοθήκη

το νόμο. Βέβαια θα πρέπει να προσεχθούν και τα παρακάτω. Η λέξη "Συναλλαγματική" δεν πρέπει να αντικατασταθεί με καμιά άλλη, ειδικά είναι άκυρη. Η εντολή πληρωμής του συμφωνημένου ποσού, δεν πρέπει να συνοδεύεται από οποιοδήποτε όρο ή επιφύλαξη. Στη συναλλαγματική δεν πρέπει να αντικατασταθεί το χρηματικό ποσό με κάποια ποσότητα πράγματος. Σ' αυτήν την περίπτωση είναι άκυρη.

Είναι απαραίτητο να αναφέρεται η χρονολογία έκδοσης, διότι έτσι καταγράφεται η ικανότητα του εκδότη όσον αφορά στις υποχρεώσεις του. Εάν π. χ. πτωχεύσει και συνεχίζει να υπογράφει συναλλαγματικές τότε αυτές είναι άκυρες. Επίσης η υπογραφή του εκδότη είναι πάντοτε χειρόγραφη, ενώ τα στοιχεία μπορεί να είναι τυπωμένα. Επιπλέον στις συναλλαγματικές διακρίνονται τα ακόλουθα χαρακτηριστικά¹¹:

- *Οι συναλλαγματικές έχουν ρητή ημερομηνία λήξης, η οποία δεν είναι απαραίτητο να συμπίπτει με αυτή της πληρωμής της. Αν π.χ. πέσει σε αργία, πληρώνεται στην αμέσως επόμενη εργάσιμη.*
- *Ο τόπος πληρωμής πρέπει να αναγράφεται. Αν δεν σημειώνεται, ο νόμος θεωρεί, ως τόπο πληρωμής, τον τόπο κατοικίας του πληρωτή, που είναι σημειωμένος δίπλα στο όνομά του. Διαφορετικά η συναλλαγματική είναι άκυρη.*
- *Επίσης και ο τόπος έκδοσης πρέπει να αναγράφεται. Εάν όχι, τότε θεωρείται αυτός που είναι γραμμένος δίπλα από το όνομά του εκδότη.*

---

¹¹ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), "Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων", Νομική Βιβλιοθήκη

- *Τριτεγγύηση.* Στην τριτεγγύηση, ένα τρίτο πρόσωπο, αναλαμβάνει να πληρώσει τον κομιστή της συναλλαγματικής.
- *Οπισθογράφιση.* Με οπισθογράφιση της συναλλαγματικής μεταβιβάζονται τα δικαιώματα και τα πλεονεκτήματα της, εκτός αν υπάρχει η φράση "μη μεταβιβάσιμη", ο δε κομιστής θεωρείται νόμιμος.
- *Διαμαρτύρηση = Αναγωγή.* Εάν ο αποδέκτης δεν πληρώσει την συναλλαγματική στη λήξη της, ο κομιστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει την είσπραξή της από: τον αποδέκτη, ή τον εκδότη, ή τους τριτεγγυητές, ή τους οπισθογράφους.

1.3.2 Γραμμάτια

Θα πρέπει να γνωρίζουμε πως όταν μιλάμε για *Γραμμάτια* αναφερόμαστε σε συμφωνία μεταξύ της Τράπεζας και του πελάτη ότι, εάν καταθέσει και διατηρήσει τα χρήματα του στην Τράπεζα για συγκεκριμένη περίοδο θα εισπράξει στο τέλος της περιόδου συγκεκριμένο τόκο. Σε κάθε τράπεζα, χρησιμοποιώντας την εμπειρία αλλά και τις δυνατότητες που παρέχει η τεχνολογία οι υπεύθυνοι μπορούν να προσφέρουν σύγχρονα και ευέλικτα γραμμάτια που ανταποκρίνονται επακριβώς στις προσωπικές ανάγκες των πελατών τους.

Για την πιο σωστή εξυπηρέτηση τους και συζήτηση όλων των λεπτομερειών του γραμματίου τους κατά τρόπο που να ικανοποιούνται πλήρως οι προσωπικές τους ανάγκες, η κάθε Τράπεζα έχει υιοθετήσει το θεσμό του Προσωπικού Τραπεζίτη με καταρτισμένα άτομα στο δίκτυο καταστημάτων τους. Τα άτομα αυτά προσφέρουν γρήγορη, υπεύθυνη και

επαγγελματική εξυπηρέτηση και μαζί τους μπορεί κανείς να συζητήσει όλα τα στοιχεία που θα φέρουν το γραμμάτιο «στα μέτρα τους».

Βέβαια τα γραμμάτια καθορίζονται από τη διάρκεια τους, το χρόνο καταβολής του τόκου και την ευχέρεια ανάληψης μέρους του ποσού της κατάθεσης πριν από τη συμφωνημένη λήξη τους. Αν για παράδειγμα, γνωρίζει κάποιος ότι θα χρειαστεί τα χρήματα του σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα π.χ. σε 3 μήνες, τότε μπορεί να καθορίσει τη διάρκεια του γραμματίου του στους 3 μήνες. Σε μια Τράπεζα μπορεί να έχει την ευχέρεια να καθορίσει τη διάρκεια του γραμματίου του από 1 μέχρι 24 μήνες. Ο τόκος υπολογίζεται με βάση το συμφωνηθέν επιτόκιο, το ποσό του γραμματίου και τη διάρκεια του σε ημέρες. Από το σύνολο των τόκων αφαιρείται το 10% ως εισφορά για την *Άμυνα*¹².

Υπάρχει επίσης η δυνατότητα, ο πελάτης να επιλέξει το πότε θα εισπράξει τους τόκους του. Μπορεί δηλαδή να εισπράξει τους τόκους αμέσως με το άνοιγμα του γραμματίου τους ή μηνιαίως ή στη λήξη ή ακόμα και σταδιακά σε συγκεκριμένες ημερομηνίες που εκείνος θα καθορίσει. Σε περίπτωση που χρειάζεται τα χρήματα του νωρίτερα από τη λήξη του γραμματίου σας, έχει τη δυνατότητα να κάνει ανάληψη μέρους ή και ολόκληρου του ποσού.

---

¹² Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), “Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων”, Νομική Βιβλιοθήκη

Το κόστος λόγω της πρόωρης ανάληψης υπολογίζεται έχοντας υπόψη το επιτόκιο το οποίο θα πρέπει η Τράπεζα να προσφέρει αυτή τη δεδομένη στιγμή στην αγορά ώστε να εξασφαλίσει το ίδιο ποσό κατάθεσης για την υπόλοιπη διάρκεια μέχρι τη λήξη του λογαριασμού, συν 2%¹³. Αν δεν θέλει να επιβαρυνθεί με το σχετικό κόστος πρόωρης ανάληψης και γνωρίζει εκ των προτέρων ότι υπάρχει πιθανότητα να χρειαστεί όλα ή μέρος των χρημάτων σας για κάλυψη κάποιας ανάγκης, οι τράπεζες προτείνουν για τους πελάτες δύο λύσεις:

- *Να επιλέξει γραμμάτιο μικρής διάρκειας π.χ. 3 μήνες ώστε στη λήξη του να αποφασίζετε κάθε φορά κατά πόσο θα ανανεώνετε ή όχι το γραμμάτιο του*
- *Να επιλέξει από την αρχή ένα από τα γραμμάτια που παρέχουν το δικαίωμα ανάληψης χωρίς κόστος αλλά φέρουν χαμηλότερο επιτόκιο*

1.4 Διαφορές Επιταγής – Συναλλαγματικής και Γραμματίων

Οι διαφορές που εντοπίζονται μεταξύ επιταγών, συναλλαγματικών και γραμματίων, είναι οι εξής ακόλουθες¹⁴ :

- *Η επιταγή εκδίδεται "στον κομιστή", η συναλλαγματική όχι. Στην επιταγή ο πληρωτής είναι η Τράπεζα, στη συναλλαγματική μπορεί να είναι οποιοσδήποτε.*

---

¹³ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), "Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων", Νομική Βιβλιοθήκη

¹⁴ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), "Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων", Νομική Βιβλιοθήκη

- Στην επιταγή υπεύθυνοι είναι μόνο οι "υπόχρεοι από αναγωγή", ενώ στη συναλλαγματική, υπόχρεος είναι και ο πληρωτής.
- Στη συναλλαγματική αποδέκτης είναι ο οφειλέτης και ο εκδότης είναι ο πωλών ενώ η επιταγή εκδίδεται από τον οφειλέτη στον δικαιούχο όπως και το γραμμάτιο.
- Η συναλλαγματική είναι πληρωτέα στη λήξη της (+2 εργάσιμες ημέρες), το γραμμάτιο είναι προπληρωτέο εις διαταγήν και η επιταγή είναι πάντοτε πληρωτέα όταν εμφανίζεται, όμως για την επιταγή επικρατεί "συμφωνία κυρίων" να εμφανίζεται στην αναγραφόμενη ημερομηνία.
- Η συναλλαγματική εκδίδεται ονομαστικά και σε διαταγή, ενώ η επιταγή εκδίδεται και στον κομιστή.
- Στη συναλλαγματική πληρωτής μπορεί να είναι οποιοδήποτε πρόσωπο ενώ στην επιταγή πληρωτής είναι τράπεζα.
- Η συναλλαγματική είναι δεκτική αποδοχής ενώ η αποδοχή είναι άγνωστη στην επιταγή.
- Στη συναλλαγματική υπάρχουν και άμεσοι υπεύθυνοι και από αναγωγή ενώ στη επιταγή μόνο από αναγωγή. Στη συναλλαγματική ο αποδέκτης και ο τριτεγγυητής του είναι άμεσοι οφειλέτες, ενώ ο εκδότης, οι οπισθογράφοι και οι τριτεγγυητές τους είναι υπεύθυνοι από αναγωγή. Στην επιταγή όλοι οι υπογραφείς είναι υπεύθυνοι από αναγωγή.
- Στη συναλλαγματική η μη ύπαρξη πρόβλεψης στην πληρωμή δε συνεπάγεται κυρώσεις ποινικές, ενώ στην επιταγή δε συμβαίνει αυτό.

- Στην επιταγή μπορεί το διαμαρτυρικό να αναπληρωθεί με βεβαίωση του πληρωτή, όχι όμως στη συναλλαγματική.
- Οι αξιώσεις που προέρχονται από επιταγή υπόκεινται σε εξάμηνη παραγραφή.

3. Κεφάλαιο 3^ο : Το Φαινόμενο της Ακάλυπτης Επιταγής

3.1 Ποια η Έννοια της Ακάλυπτης Επιταγής

Επιταγή θεωρείται το αξιόγραφο με το οποίο ο εκδότης του εγγράφου δίνει εντολή στον πληρωτή (πιστωτικό ίδρυμα) να πληρώσει στο όνομα του πρώτου ένα ορισμένο χρηματικό ποσό στον κομιστή της¹⁵. Στην επιταγή πληρωτής μπορεί να είναι μόνο τράπεζα ή παρεμφερές πιστωτικό ίδρυμα. Αυτή είναι και η βασική διαφορά της από άλλα αξιόγραφα όπως η συναλλαγματική και το γραμμάτιο εις διαταγήν. Το δικαίωμα να εκδίδει επιταγές έχει μόνο εκείνος που έχει καταθέσεις στην τράπεζα, από τις οποίες βέβαια και μπορούν να γίνουν οι πληρωμές προς τους άλλους και μετά από ειδική συμφωνία με την τράπεζα. Η επιταγή παίζει το ρόλο του ρευστού χρήματος¹⁶.

Θα πρέπει να αναφερθεί πως σύμφωνα με τον ν. 5960/1933 περί επιταγής η επιταγή προκειμένου να έχει ισχύ, θα πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα :

- *την ονομασία «επιταγή»*
- *την απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού*

---

¹⁵ Καραμανλή – Μπαρουτάκη Α., (1996), “*Το Δίκαιο της Επιταγής*”, Νομική Βιβλιοθήκη

¹⁶ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), “*Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων*”, Νομική Βιβλιοθήκη

- *το όνομα εκείνου, ο οποίος οφείλει να πληρώσει (πληρωτής)*
- *τον τόπο της πληρωμής*
- *τη χρονολογία και τον τόπο έκδοσης της επιταγής*
- *την υπογραφή του εκδίδοντος την επιταγή (εκδότη)*

Υπάρχουν κάποιες επιταγές ονομαστικές ή διαφορετικά αμεταβίβαστες και εις διαταγήν οι οποίες ονομάζονται μεταβιβαστές. Η μεταβίβαση της επιταγής γίνεται συνήθως με οπισθογράφιση δηλαδή με υπογραφή στο πίσω μέρος της. Ο οπισθογράφος ευθύνεται για την πληρωμή της επιταγής από κοινού με τον εκδότη. Το χρονικό όριο μέσα στο οποίο μπορεί να πληρωθεί μια επιταγή είναι οκτώ ημέρες από την έκδοσή της.

Μετά την παρέλευση του οκταημέρου το πιστωτικό ίδρυμα δικαιούται αλλά δεν υποχρεούται να προβεί στην πληρωμή. Η επιταγή η οποία εκδίδεται χωρίς να υπάρχει το αντίστοιχο ποσό πληρωμής στην τράπεζα ονομάζεται ακάλυπτη. Η έκδοση ακάλυπτης επιταγής είναι ποινικό αδίκημα, το οποίο διώκεται πλέον μόνο μετά από έγκληση του παθόντος. Επίσης μπορεί ο κάτοχος επιταγής που την έχασε να ζητήσει δικαστικά την ακύρωσή της¹⁷.

Είναι αναγκαίο επίσης να σημειωθεί πως μπορεί ως ημερομηνία έκδοσης της επιταγής να εγγραφεί άλλη από εκείνη η οποία είναι η πραγματική. Αυτό συνηθίζεται λόγω της σύντομης προθεσμίας πληρωμής. Αν η ημερομηνία βέβαια που αναγράφεται είναι προγενέστερη της πραγματικής,

---

¹⁷ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), “Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων”, Νομική Βιβλιοθήκη

η επιταγή ονομάζεται προχρονολογημένη, αν είναι μεταγενέστερη και όπου είναι και το συνηθέστερο, τότε ονομάζεται μεταχρονολογημένη. Η δίγραμμη επιταγή είναι επιταγή η οποία δεν μπορεί να πληρωθεί σε μετρητά, αλλά μόνο να συμψηφιστεί λογιστικά σε βιβλία επιχείρησης.

Θα πρέπει να σημειωθεί πως η επιταγή διαδραματίζει ένα μείζονα ρόλο στη σύγχρονη οικονομία, αφού ουσιαστικά αποτελεί το πλέον ευέλικτο μέσο πληρωμής στις εμπορικές και όχι μόνο συναλλαγές. Εντούτοις, η ομαλή λειτουργία της στα πλαίσια της αγοράς, τελούσε πάντα, και αναπόφευκτα, από μια βασική προϋπόθεση, τη φερεγγυότητα του εκδότη της, με την έννοια της μέριμνάς του να υπάρχει διαθέσιμο το αναγραφόμενο στην επιταγή ποσό στο λογαριασμό του στην πληρώτρια Τράπεζα, όταν ο κομιστής της προσέλθει σε αυτήν προκειμένου να πληρωθεί.

Δυστυχώς όμως, η καλή πίστη του κομιστή της επιταγής για την φερεγγυότητα του εκδότη της δεν επιβεβαιώνεται πάντα, αφού η επιταγή πολλές φορές κατά τον χρόνο εμφάνισής της στην πληρώτρια Τράπεζα δεν έχει «αντίκρισμα» στο λογαριασμό του εκδότη της, είναι δηλαδή κατά το κοινώς λεγόμενον «ακάλυπτη επιταγή».

Τα τελευταία χρόνια μάλιστα στην Ελλάδα παρατηρείται ραγδαία αύξηση του αριθμού των ακάλυπτων επιταγών, με αποτέλεσμα πολλές επιχειρήσεις και ιδιώτες να υφίστανται σοβαρή οικονομική ζημία. Ο νομοθέτης, αξιολογώντας το μέγεθος της οικονομικής δυσλειτουργίας και της ανασφάλειας δικαίου που μπορεί να επιφέρει η ακάλυπτη επιταγή, έχει ποινικοποιήσει την έκδοσή της ήδη από την έναρξη ισχύος του νόμου

5960/1933 «περί επιταγής»¹⁸. Η ποινικοποίηση της πράξης αυτής σε συνδυασμό με την παρεχόμενη έννομη δυνατότητα στον κομιστή της ακάλυπτης επιταγής να κινηθεί ποινικά κατά του εκδότη της, αποτελεί ένα ισχυρό μέσο πίεσης έναντι του τελευταίου προκειμένου αυτός να φανεί συνεπής στην υποχρέωση καταβολής του ποσού της και να αποφύγει την, άλλως συνεπαγόμενη, ποινική του ευθύνη.

Σύμφωνα με το άρθρο 79 παρ. 1 του Ν. 5960/1933 και όπως ίσχυε παλαιότερα, όριζε ότι εκείνος, ο οποίος εκδίδει επιταγή, που δεν πληρώθηκε από τον πληρωτή δηλαδή την Τράπεζα στην οποία ο εκδότης τηρεί το λογαριασμό σε σχέση με τον οποίο έχει εκδοθεί το μπλοκ επιταγών, γιατί δεν υπήρχαν σε αυτόν αντίστοιχα διαθέσιμα κεφάλαια είτε κατά το χρόνο της έκδοσης της επιταγής είτε της πληρωμής της, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών καθώς και χρηματική ποινή τουλάχιστον τριάντα ευρώ (10.000 δραχμές)¹⁹.

Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι το έγκλημα της έκδοσης ακάλυπτης επιταγής ήταν τυπικό και γι' αυτό απαιτούνταν για τη στοιχειοθέτησή του, αφ' ενός έκδοση έγκυρης επιταγής, η οποία συντελούνταν με τη συμπλήρωση των υπό του νόμου απαιτούμενων στοιχείων επί του εντύπου και τη θέση της υπογραφής του εκδότη, και αφετέρου έλλειψη των αντιστοίχων διαθέσιμων κεφαλαίων κατά το χρόνο της πληρωμής.

---

¹⁸ Καραμανλή – Μπαρουτάκη Α., (1996), *“Το Δίκαιο της Επιταγής”*, Νομική Βιβλιοθήκη

¹⁹ Πηγή ΕΣΣΕ

Επίσης, απαιτούνταν γνώση του εκδότη για την έλλειψη αυτή, ασχέτως του γεγονότος αν διατηρούσε την προσδοκία, ότι θα διέθετε τα απαιτούμενα κεφάλαια κατά το χρόνο πληρωμής, όπως στην περίπτωση που εξέδωσε την επιταγή έχοντας στα χέρια του επιταγή τρίτου η οποία τελικά επίσης αποδείχτηκε ακάλυπτη. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ποινική δίωξη της προαναφερθείσας πράξης αποτελεί, σύμφωνα με το άρθρο 79 παρ. 5 εδάφιο α' του νόμου περί επιταγής, όπως αυτό ισχύει μετά την τελευταία του τροποποίηση με το άρθρο 15 του ν. 3472/2006, η εκ μέρους του παθόντος υποβολή εγκλήσεως εντός τριών (3) μηνών από την εμφάνιση της επιταγής στην Τράπεζα και τη μη πληρωμή της.

Εξάλλου, η ίδια διάταξη του νόμου 5960/1933 δίδει απάντηση και σε ένα άλλο ζήτημα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και συγκεκριμένα, αν το δικαίωμα έγκλησης αναγνωρίζεται μόνο στον τελευταίο κομιστή της επιταγής, ο οποίος την εμφάνισε στην Τράπεζα χωρίς να πληρωθεί, ή και στον εξ αναγωγής υπόχρεο, ο οποίος την είχε μεταβιβάσει με οπισθογράφηση, σε περίπτωση που αυτός εξοφλήσει την επιταγή και την λάβει στα χέρια του.

Το αξιόποιο της έκδοσης ακάλυπτης επιταγής εξαλείφεται πλήρως σε περίπτωση που ο υπαίτιος αποζημιώσει πλήρως τον κομιστή μετά τη νόμιμη εμφάνιση και μη πληρωμή της επιταγής. Με βάση την διάταξη αυτή και σε συνδυασμό και με εκείνες των άρθρων 19,40,42,44 και 46 του Ν. 5960/1933, το δικαίωμα της έγκλησης αναγνωρίζεται και στον εξ' οπισθογραφήσεως προηγούμενο κομιστή της επιταγής, που γίνεται κάτοχος της λόγω της εξ' αναγωγής καταβολής από τον ίδιο του οφειλόμενου χρηματικού ποσού στον εμφανίσαντα αυτή στην πληρώτρια Τράπεζα τελευταίο κομιστή της.

Έτσι, αν ο τελευταίος κομιστής εμφανίσει την επιταγή στην Τράπεζα και αυτή αποδειχτεί ακάλυπτη, πληρωθεί ωστόσο το ποσό της από τον εξ αναγωγή υπόχρεο, τότε ο τελευταίος είναι αυτός που αποκτά το δικαίωμα άσκησης της έγκλησης κατά του εκδότη της επιταγής εντός τριών μηνών από την εμφάνιση της στην Τράπεζα. Εντούτοις το αξιόποινο της έκδοσης ακάλυπτης επιταγής εξαλείφεται πλήρως σε περίπτωση που ο υπαίτιος αποζημιώσει πλήρως τον κομιστή μετά τη νόμιμη εμφάνιση και μη πληρωμή της επιταγής. Και αυτό, διότι ο νόμος αποβλέπει στην προστασία της ασφάλειας των συναλλαγών και την πάταξη της συναλλακτικής κακοπιστίας, πράγμα το οποίο δεν συντρέχει, όταν ο υπόχρεος προς καταβολή προσφερθεί να εξοφλήσει τον κομιστή της επιταγής σε εύλογο χρόνο από την παρέλευση της ημερομηνίας πληρωμής της²⁰.

Σε αντίθετη όμως περίπτωση, ο τελευταίος θα πρέπει να έχει υπόψη του ότι ο νόμος είναι ανάλογα αυστηρός, καθώς η εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο του ποινικού δικαστηρίου γίνεται με απ' ευθείας κλήσεως και άνευ προανακρίσεως.

---

²⁰ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), *“Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων”*, Νομική Βιβλιοθήκη

3.2 Ποιες οι Ρήτρες και οι Συνέπειες για τις Επιχειρήσεις που Πληρώνουν με Ακάλυπτες Επιταγές

Πολλές φορές οι επιχειρηματίες λένε πως η επιχείρησή τους έχει πτωχεύσει και την έχει αναλάβει ο διαχειριστής πτωχεύσεως ο οποίος δεν βρήκε καμία ατασταλία η πτώχευση είναι καθ'όλα νόμιμη νομικά. Αλλά ως διαχειριστής της επιχείρησης ο επιχειρηματίας έχει υπογράψει κάποιες επιταγές στους προμηθευτές της που τώρα η επιχείρησή του αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της και είναι προσωπικά υπεύθυνος για τις επιταγές τις οποίες εξέδωσε. Σε τι βαθμό όμως είναι υπεύθυνος?

Η απάντηση είναι πως είναι υπεύθυνος και υπόλογος αν ο παραλήπτης τους κάνει μήνυση θα τρέχει στα δικαστήρια μολονότι η πτώχευση δεν είχε κανένα δόλο και όχι μόνο αυτό θα του κατασχέσουν όλη την περιουσία που έχει στο όνομα του.

Οι νόμοι για την Ελληνική οικονομία είναι από την εποχή του Όθωνα όπως η αποποινικοποίηση των επιταγών η διαδικασία σύστασης Ανωνύμου Εταιρείας όπου χρειάζονται 83 χαρτιά και 100.000 Ευρώ έξοδα γραφειοκρατίας ο νόμος περί πτωχεύσεως, τρυπημένα τιμολόγια και χιλιάδες άλλοι νόμοι και τροπολογίες. Οι ακάλυπτες επιταγές είναι και η μεγαλύτερη πληγή για την Ελληνική Οικονομία.

Αυτός που έχει χάσει τα χρήματά του υποβάλει μήνυση όχι τόσο επειδή θέλει να στείλει στην φυλακή τον εκδότη της ακάλυπτης επιταγής, αλλά επειδή το ποινικό δικαστήριο και η απειλή της καταδίκης αποτελεί σημαντική πίεση προς τον οφειλέτη να του πληρώσει τελικώς τα οφειλόμενα. Αν καταφέρει κάτι

τέτοιο, τότε μπορεί να εμφανισθεί στο ποινικό δικαστήριο και να δηλώσει ότι δεν επιθυμεί πλέον την ποινική δίωξη του κατηγορουμένου, διότι η επιταγή πληρώθηκε.

Πως είναι όμως η όλη τη διαδικασία και πως μπορεί κάποιος να πάρει τα χρήματα του πίσω έχοντας στα χέρια του μια ακάλυπτη επιταγή ? αυτό γίνεται ως ακολούθως. Αφού επιβεβαιώσει η τράπεζα ότι δεν υπάρχουν χρήματα για την εξόφληση της επιταγής σφραγίζοντας την μέσα σε 7 ημέρες. Στη συνέχεια την όλη υπόθεση την αναλαμβάνει δικηγόρος αφού έχετε κάνει μήνυση στον εκδότη της ακάλυπτης επιταγής. Ύστερα από τρεις μήνες ο κατηγορούμενος θα πάρει μία ειδοποίηση να παρουσιαστεί στο πλησιέστερο αστυνομικό τμήμα της περιοχής του (αυτές τις ειδοποιήσεις τις μοιράζει η αστυνομία φανταστείτε πόσοι αστυνομικοί απασχολούνται καθημερινά για αυτή τη δουλειά.

Ο κατηγορούμενος παρουσιάζεται στο αστυνομικό τμήμα όσο πιο καθυστερημένα μπορεί για να περνά ο καιρός ακόμη και μήνες τι στιγμή που δεν υπάρχει και μεγάλη πίεση. Ο αστυνομικός ρωτά τον κατηγορούμενο γιατί δεν πλήρωσε την επιταγή και μετά από ένα χρόνο ή ακόμη μετά από 2 χρόνια καθορίζεται η πρώτη δικάσιμος.

Θα πρέπει να αναφερθεί πως οι επιταγές που θα εξοφλούνται πλέον και μετά την οικονομική κρίση του 2009, εντός οκτώ (8) ημερών από την σφράγιση τους δεν θα εμφανίζονται στον Τειρεσία. Αντιθέτως, δίνεται διπλάσια προθεσμία συνολικά 16 ημερών για την εξόφληση ακάλυπτης επιταγής. Επιπλέον εξαιρούνται της «μαύρης» λίστας του Τειρεσία όσοι έχουν

οικονομικές υποχρεώσεις κάτω του ποσού των 500 ευρώ²¹. Θα έλεγε κανείς πως κάτι τέτοιο ήταν ανάγκη να συμβεί αλλά βέβαια το θέμα είναι κατά πόσο θα το τηρήσουν οι Τράπεζες και θα εξαλειφθούν τα φαινόμενα των διπλών λιστών το οποίο είναι ένα επίσης καίριο φαινόμενο.

3.3 Ποιοι οι Παράγοντες ως προς τις Κυρώσεις που Πρέπει να Λαμβάνονται Υπόψιν από μια Επιχείρηση όταν Πληρώνει με Ακάλυπτη Επιταγή

Θα πρέπει κανείς να γνωρίζει πως η επιταγή εκτός από πιστωτικός τίτλος είναι και υποκατάστατο του χρήματος. Κανονικά η επιταγή είναι, τίτλος "ενόψει" που πληρώνεται με την εμφάνιση της. Τα τελευταία όμως στην Ελλάδα γίνεται κατάχρηση μεταχρονολογημένων επιταγών που σχεδόν αντικατέστησαν τη χρήση των συναλλαγματικών. Αν γίνεται σήμερα μια αγοροπωλησία και ο αγοραστής δίνει στον πωλητή μια επιταγή για διάστημα μετά από 2 μήνες. Τη στιγμή που δίνει την επιταγή ο αγοραστής μπορεί να μην έχει "κάλυμμα", δηλαδή ένα υπόλοιπο στον λογαριασμό του. Υπολογίζει όμως ότι μετά από 60 μέρες θα έχει²².

Πώς όμως εξηγείται αυτή η μαζική στροφή των συναλλασσομένων στις μεταχρονολογημένες επιταγές; Οι λόγοι είναι τρεις ως ακολούθως :

- *η επιταγή έχει πιο λίγο χαρτόσημο*

---

²¹ Πηγή ΕΣΣΕ

²² Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), "Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων", Νομική Βιβλιοθήκη

- η διαπίστωση της ύπαρξης καλύμματος στο χρόνο πληρωμής είναι άμεση και κυρίως
- η έκδοση ακάλυπτης επιταγής αποτελεί δίνυμο αδίκημα και επομένως υπάρχει κάποια μεγαλύτερη ασφάλεια για τον πιστωτή που παίρνει. μια μεταχρονολογημένη επιταγή. ποινικές κυρώσεις για ακάλυπτες επιταγές

Σύμφωνα βέβαια με την κείμενη νομοθεσία, οι εξής κυρώσεις επιβάλλονται :

- Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών έως 5 ετών και με χρηματική ποινή όποιος εκδίδει επιταγή που δεν πληρώθηκε σε πρόσωπο που δεν έχει επαρκή χρηματικά διαθέσιμα κατά το χρόνο της έκδοσης ή της πληρωμής της
- Επιβάλλεται αυξημένη ποινή φυλάκιση τουλάχιστον (1έτους έως 5 χρόνια) σε περιπτώσεις που ο υπαίτιος επαναλαμβάνει αυτό το έγκλημα κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια, οι περιστάσεις κατά τις οποίες έγινε η πράξη δείχνουν ότι είναι άτομο ιδιαίτερα επικίνδυνο. Στις δύο αυτές περιπτώσεις διατάσσεται και ή δημοσίευση στον τύπο της απόφασης του ποινικού δικαστηρίου
- Αν ο υπαίτιος που δεν ανήκει στις αμέσως παραπάνω αναφερθείσες περιπτώσεις αποζημίωσε μετά ολοσχερώς το δικαιούχο, τιμωρείται με ποινή ελαττωμένη
- Η εκδίκαση της υπόθεσης γίνεται με απευθείας κλήση του κατηγορούμενου στο δικαστήριο, δηλαδή χωρίς να προηγηθεί προανάκριση

- *Η πληρώτρια τράπεζα υποχρεώνεται να βεβαιώσει την έλλειψη αντικρίσματος είτε στο έγγραφο του τίτλου της ή σε ξεχωριστό χαρτί. Ο βασικός νόμος που διέπει την επιταγή είναι ο Ν. 5960/1933 όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το ΝΔ 1325/1972 Ν. 644/1977, τον Κώδικα της Πολιτικής Δικονομίας Και το Ν. 1329/1983*

4. Κεφάλαιο 4^ο : Ακάλυπτες Επιταγές και Οικονομία της Ελλάδος

4.1 Πως Επηρεάζεται η Οικονομία της Ελλάδος από τις Πληρωμές Ακάλυπτων Επιταγών

Πολλοί αναφέρουν πως έχει λάβει διαστάσεις χιονοστιβάδας η οποία απειλεί την οικονομία και τις τράπεζες τείνει να λάβει το φαινόμενο των ακάλυπτων επιταγών. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα από την Τειρεσίας ΑΕ τον μήνα Σεπτέμβριο του 2009, οι ακάλυπτες επιταγές στο επτάμηνο Ιανουαρίου- Ιουλίου τριπλασιάστηκαν σε σχέση με το ίδιο περυσινό χρονικό διάστημα και ανήλθαν σε περίπου 2 δισ. ευρώ. Μόνο τον Ιούλιο σφραγίστηκαν περισσότερες από 30.000 επιταγές, συνολικής αξίας περίπου 300 εκατ. ευρώ²³

Το ζήτημα με τις επιταγές είναι ότι από τη στιγμή που εμφανίστηκε το πρόβλημα με τη μια αναμένεται να υπάρξει πρόβλημα και στο υπόλοιπο μπλοκ του εκδότη-επιχειρηματία. Κάθε μπλοκ περιέχει 10 επιταγές, οι οποίες έχουν δοθεί ως μελλοντική πληρωμή σε κάποιον άλλον. Αυτός με τη σειρά του περιμένει να εισπράξει την επιταγή για να καλύψει τις δικές του, αφού η μεταχρονολογημένη επιταγή αποτελεί τον συνηθέστερο τρόπο πληρωμής στην αγορά. Έτσι κάθε ακάλυπτη επιταγή μολύνει άλλες δέκα, οι οποίες με τη σειρά τους θα μολύνουν ισάριθμες κ.ο.κ. Το φαινόμενο δηλαδή εξαπλώνεται με γεωμετρική πρόοδο.

---

²³ Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε., 2010

Βεβαίως οι μεταχρονολογημένες επιταγές αποτελούν παγκόσμια πρωτοτυπία στην Ελλάδα. Έχουν αντικαταστήσει σε πολύ μεγάλο βαθμό το χρήμα στις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων, οι οποίες τις χρησιμοποιούν για να σπρώξουν προς τα πίσω την εξόφληση των οφειλών τους. Η εύρυθμη λειτουργία του συστήματος βασίζεται στη βεβαιότητα για την αξιοπιστία του επιχειρηματία που εκδίδει την επιταγή ότι, όταν φθάσει η στιγμή να την πληρώσει, θα έχει το απαιτούμενο ρευστό και, κυρίως, στη βεβαιότητα του παραλήπτη της επιταγής ότι, όταν φτάσει στο γκισέ της τράπεζας, δεν θα ανακαλύψει ότι η επιταγή είναι ακάλυπτη. Οι βεβαιότητες αυτές σήμερα έχουν εκλείψει.

Σύμφωνα με υπολογισμούς του ΕΒΕΑ²⁴, οι επιταγές που βρίσκονται σε κυκλοφορία ανέρχονται σε 350 δισ. Ευρώ στις μέρες μας. Αλλά ακόμη και μικρότερο να είναι το ποσό, της τάξεως των 250-300 δισ. ευρώ, πρόκειται για εξαιρετικά υψηλό, αν αναλογιστεί κανείς ότι ξεπερνά το ΑΕΠ της χώρας. Ακόμη και αν υποθεθεί ότι υπάρξει πρόβλημα με το 10%, πρόκειται για ποσό της τάξεως των 25-30 δισ. ευρώ, που είναι σαφές ότι δημιουργεί τεράστιο πρόβλημα στο τραπεζικό σύστημα. Μπορεί λοιπόν οι ελληνικές τράπεζες να μην αντιμετώπισαν προβλήματα από έκθεση σε τοξικά χρηματοοικονομικά προϊόντα, όμως τώρα βρίσκονται μπροστά σε έναν εξίσου τοξικό κίνδυνο, αυτόν των ακάλυπτων επιταγών²⁵.

Συγκεκριμένα θα πρέπει να σημειωθεί πως στα 189,2 εκατ. ευρώ διαμορφώθηκε η αξία των ακάλυπτων επιταγών το Νοέμβριο του 2009 παρουσιάζοντας αύξηση 23,47% σε σχέση με το Νοέμβριο του 2008.

---

²⁴ Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε.

²⁵ Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της «Τειρεσίας ΑΕ», τη χρονική περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2009 οι ακάλυπτες επιταγές ανήλθαν σε 2,8 δισ. ευρώ και σε τεμάχια σε 286.586. Το Νοέμβριο του 2009 οι ακάλυπτες επιταγές σημείωσαν αύξηση 42,35% σε τεμάχια σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2008²⁶.

Οι απλήρωτες συναλλαγματικές ανήλθαν το Νοέμβριο του 2009 σε τεμάχια σε 12.199 και σε αξία 21,2 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας μείωση 8,03% και μείωση 6,16% αντίστοιχα σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Τη χρονική περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2009 οι απλήρωτες συναλλαγματικές ανήλθαν σε τεμάχια σε 138.505 και σε αξία σε 228 εκατ. ευρώ²⁷.

4.2 Πως το Κράτος Προσπαθεί να Προστατεύει την Οικονομία του από τις Ακάλυπτες Επιταγές

Οι εκπρόσωποι του επιχειρηματικού κόσμου, όπως επιμελητήρια και συνομοσπονδίες εμπόρων και επαγγελματιοβιοτεχνών ζητούν κάθε φορά από την όποια κυβέρνηση να προχωρήσει άμεσα στη λήψη μέτρων για να προστατεύσει τις υγιείς επιχειρήσεις, ιδιαίτερα μικρού και μεσαίου μεγέθους, καθώς το φαινόμενο των ακάλυπτων επιταγών εκτιμούν ότι δεν θα σταματήσει να διογκώνεται.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Τειρεσία και όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι ακάλυπτες επιταγές και οι απλήρωτες συναλλαγματικές το επτάμηνο του 2009, άγγιξαν τα 2,1 δισεκατομμύρια ευρώ και η Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος θεωρεί πολύ πιθανό στο τέλος του χρόνου οι ακάλυπτες επιταγές να ξεπεράσουν τα 3

---

²⁶ Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε.

²⁷ Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε.

δισεκατομμύρια ευρώ με ότι μπορεί να σημαίνει αυτό για χιλιάδες μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις²⁸.

Συνολικά από την αρχή του έτους 2009, περισσότερες από 196.000 επιταγές έχουν εγγραφεί στις μαύρες λίστες του Τειρεσία και αυτή η εικόνα της αγοράς ανησυχεί ιδιαίτερα τον εμπορικό κόσμο που ζητάει επέκταση του χρονικού ορίου στις 30 ημέρες για το σφράγισμα των επιταγών και άρση των ποινικών κυρώσεων και μη καταχώρηση στον Τειρεσία των ακάλυπτων επιταγών κάτω των 3.000 ευρώ. Ειδικό πρόγραμμα παροχής μικρών πιστώσεων, ύψους μέχρι 50.000 ευρώ για τις μικρές, τις πολύ μικρές επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους υπό την εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου, στο πρότυπο του προσωρινού πλαισίου στήριξης που ανακοινώθηκε πριν λίγους μήνες²⁹.

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου σε ανακοίνωσή της σημειώνει ότι η αύξηση του αριθμού των σφραγισμένων επιταγών, που στο διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου 2009 ανήλθαν στα 196.431 τεμάχια έναντι 118.036 για όλο το 2008 και 89.072 για όλο το 2007, δείχνουν ότι όλο και μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων καταχωρούνται στην «μαύρη λίστα» του Τειρεσία και συνεπώς κλείνουν γι' αυτές οι πόρτες των τραπεζών... και όχι μόνον³⁰.

---

²⁸ Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε.

²⁹ Πηγή ΕΣΕΕ

³⁰ Πηγή ΕΣΕΕ

Αν αυτό συνδυαστεί με την αύξηση των καθυστερούμενων εισφορών στα ασφαλιστικά ταμεία ΙΚΑ και ΟΑΕΕ αποδεικνύεται, κατά την ΕΣΕΕ, η τεράστια δυσκολία που έχουν οι επιχειρήσεις για να ανταποκριθούν στις άμεσες υποχρεώσεις τους για αυτό και ζητάει την άμεση προώθηση δύο μέτρων που θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στην αντιμετώπιση της παραπάνω δυσμενούς κατάστασης. Συγκεκριμένα τα μέτρα που προτείνονται έχουν ως εξής :

- *Επέκταση του χρονικού ορίου για το σφράγισμα των επιταγών από τις τράπεζες και την αναγγελία στον Τειρεσία, από 8 συν 8 ημέρες που ισχύει σήμερα, σε 30 ημέρες, παρατείνοντας έτσι το διάστημα στο οποίο μια επιχείρηση θα μπορέσει να φανεί συνεπής στην συγκεκριμένη υποχρέωσή της και*
- *Άρση των ποινικών κυρώσεων και μη καταχώρηση στον Τειρεσία των ακάλυπτων επιταγών κάτω των 3.000 ευρώ και των σχετικών με αυτές διαταγών πληρωμής. Διατήρηση μόνο των αστικών μέσων είσπραξής τους. Η ΕΣΕΕ θεωρεί ότι η εφαρμογή των παραπάνω προτάσεων θα δώσει μία «ανάσα» στους εμπόρους που βρίσκονται σε δυσχερή θέση και θα βοηθήσει στην ομαλότερη λειτουργία της αγοράς.*

4.3 Πως οι Οικονομικές Αρχές Βοηθούν τις Επιχειρήσεις σε Περιπτώσεις Ακάλυπτων Επιταγών και ποια τα Όρια Ανοχής

Τα μέτρα τα οποία προτείνονται από τις οικονομικές αρχές της χώρας προκειμένου να βοηθηθούν οι επιχειρηματίες και να περιοριστούν τα ποσά των ακάλυπτων επιταγών στην Ελλάδα, είναι εκείνα τα οποία

ανταποκρίνονται στη δυσχερή κατάσταση της αγοράς και των ακάλυπτων επιταγών τις οποίες επεξεργάζονται οι τράπεζες. Τα μέτρα αυτά θα εφαρμοστούν σε συνεργασία με την κυβέρνηση που προέκυψε από την εκλογική αναμέτρηση της 4ης Οκτωβρίου και στοχεύουν στη θέσπιση αυστηρότερων κανόνων αλλά και διευκολύνσεων, προκειμένου να περιοριστούν οι ακάλυπτες επιταγές. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται ο αποδέκτης να μην έχει πρόσβαση στη λήψη νέου μπλοκ εάν δεν έχει πρώτα τακτοποιηθεί μέσω τραπεζών το 70% των επιταγών που έχει εκδώσει το προηγούμενο χρονικό διάστημα³¹.

Υπάρχουν ακόμη σκέψεις η πλήρης δυνατότητα έκδοσης επιταγών να παρέχεται μόνο σε επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα και να διατίθεται καρνέ επιταγών για ένα συγκεκριμένο συνολικό ποσό, για παράδειγμα 20.000, το οποίο δεν θα μπορούν να υπερβούν. Εξετάζεται επίσης και το ενδεχόμενο παράτασης της αναγγελίας του σφραγίσματος των επιταγών στον «Τειρεσία» από 8 μέρες που είναι σήμερα σε 16 ή έναν μήνα. Τέλος, θετικά φαίνεται να αντιμετωπίζουν οι τράπεζες το ενδεχόμενο να σμικρυνθεί το χρονικό διάστημα των 3 ετών κατά το οποίο παραμένει ένας εκδότης ακάλυπτης επιταγής στη μαύρη λίστα του «Τειρεσία».

Επίσης να αρθεί το μέτρο, έστω και προσωρινά για ένα διάστημα δύο ή τριών ετών- της άσκησης ποινικής δίωξης εναντίον όσων επαγγελματιών δεν πληρώνουν τις εισφορές τους προς τον ΟΑΕΕ. Ο επαγγελματίας που δεν πληρώνει εισφορές στερείται υγειονομικής περίθαλψης, ενώ δεν μπορεί να

---

³¹ Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε.

βγει στη σύνταξη, συνέπειες που από μόνες τους είναι αρκετές βαριές, τονίζει ο πρόεδρος του ΕΣΕΕ³²

Επίσης η εφαρμογή του υπό εξέταση μέτρου για την εγγραφή στον ΟΑΕΕ και των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται σε οικισμούς με πληθυσμό λιγότερο από 2.000 κατοίκους, σήμερα ασφαρίζονται στον ΟΓΑ καταβάλλοντας χαμηλές εισφορές, δεν θα πρέπει να γίνει άκριτα.

Στις περισσότερες περιπτώσεις η άσκηση και ελεύθερου επαγγέλματος αποτελεί συμπληρωματική δραστηριότητα, ενώ πρέπει να ληφθεί υπόψη και το γεγονός ότι το κόστος ζωής σε μικρά χωριά της περιφέρειας είναι χαμηλότερο σε σύγκριση με τα αστικά κέντρα. Για το λόγο αυτό ζητείται η αλλαγή στην ασφάλιση αυτών των επαγγελματιών να γίνει στοχευμένα, θέτοντας εισοδηματικό όριο, στο επίπεδο του αφορολόγητου των 10.500 ευρώ, πάνω από το οποίο θα είναι υποχρεωτική η εγγραφή στον ΟΑΕΕ³³.

Επίσης έχει ζητηθεί από τους υπευθύνους να επεκταθεί άμεσα το αντικείμενο του ΤΕΜΠΜΕ, προκειμένου να λειτουργεί και ως Ταμείο Αναχρηματοδότησης και Στήριξης Επιχειρηματικότητας, παρέχοντας έτσι εγγυήσεις σε επιχειρήσεις για τη σύναψη νέων δανείων, προκειμένου να καλύψουν κατά 100% την πληρωμή των ακάλυπτων επιταγών που έχουν εκδώσει. Ταυτόχρονα οι επιχειρήσεις που θα ενταχθούν στο μέτρο θα διαγράφονται υποχρεωτικά από τη λίστα της Τειρεσίας. Μοναδική προϋπόθεση υπαγωγής θα είναι βέβαια η προσκόμιση μελέτης βιωσιμότητας.

---

³² Πηγή ΕΣΕΕ

³³ Πηγή ΕΣΕΕ

4.4 Ποινική Αντιμετώπιση Ακάλυπτης Επιταγής με Δυνατότητα Δικαστικής Επιδίωξης και Έκδοση διαταγής Πληρωμής Καθώς και Αδικοπραξία

Η Ποινική αντιμετώπιση της *Ακάλυπτης Επιταγής* με δυνατότητα δικαστικής επιδίωξης και έκδοση διαταγής πληρωμών, «στέκεται» στις δυο αποφάσεις της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, η υπ' αριθμόν 30/2003 και 18/2004. Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Ελλάδος έκρινε ένα σημαντικότατο νομικό θέμα, το οποίο όμως δημιουργεί ποικίλα πρακτικά προβλήματα στις συναλλαγές κυρίως κατά την μεταβίβαση μεταχρονολογημένων, όπως λέγονται, επιταγών³⁴.

Με τις ως άνω αποφάσεις έγινε δεκτό ότι ο εκδότης ακάλυπτης επιταγής υποχρεούται σε αποζημίωση μόνον του νομίμου κομιστή της κατά το χρόνο της εμφάνισης και όχι του εξ αναγωγής υποχρέου προς πληρωμή που έγινε κομιστής μετά την εξόφλησή της. Ο κομιστής εξ αναγωγής δικαιούται αποζημίωση αν η αξίωση του δικαιούχου από την αδικοπραξία του εκχωρήθηκε. Η υπ' αριθμόν 18/2004 Ολ. Α.Π. επέκτεινε την ως άνω σκέψη και απεφάνθη ότι ο οπισθογραφήσας την επιταγή λόγω ενεχύρου στερείται επίσης του δικαιώματος αποζημίωσης³⁵.

---

³⁴ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), “Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων”, Νομική Βιβλιοθήκη

³⁵ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), “Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων”, Νομική Βιβλιοθήκη

Στο σημείο αυτό πρέπει να εκτεθεί το σκεπτικό των δυο παραπάνω αποφάσεων προκειμένου να γίνει αντιληπτό το κριθέν ζήτημα. Έτσι, η υπ' αριθμόν 30/2003 αναφέρει: «Επειδή, από τις διατάξεις των άρθρων 79 του ν. 5960/1933, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 ν.δ. 1325/1972 και ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, 914 επ., 297, 298 Α.Κ. προκύπτει ότι εκείνος που εκδίδει επιταγή σε διαταγή εν γνώσει ότι δεν έχει διαθέσιμα κεφάλαια στην πληρώτρια τράπεζα είτε κατά το χρόνο εκδόσεως είτε κατά το χρόνο της πληρωμής, ζημιώνει παρανόμως τον κομιστή από τη μη πληρωμή της επιταγής κατά την εμφάνιση της, δηλαδή παρά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 79 του ν. 5960/1933 η οποία, χαρακτηρίζοντας την πράξη αυτή του εκδότη της επιταγής ποινικό αδίκημα, εισάγει απαγορευτικό κανόνα δικαίου. Επομένως ο τελευταίος υποχρεούται σε αποζημίωση του κομιστή, αφού η διάταξη έχει θεσπισθεί για να προστατεύσει όχι μόνο το δημόσιο συμφέρον, αλλά και το συμφέρον του δικαιούχου της επιταγής, το οποίο συνίσταται στη μη διάψευση της εμπιστοσύνης εκείνου στην επιταγή ως όργανο πληρωμής κατά το χρόνο της εμφανίσεως της προς πληρωμή.

Επίσης συμπληρώνεται πως η αξίωση αυτή προς αποζημίωση (ισόποση με την αξία της επιταγής) εκ του άρθρου 914 ΑΚ συρρέει με την αξίωση από την επιταγή εκ του άρθρου 40 του ν. 5960/1933 και απόκειται στον δικαιούχο να ασκήσει αυτήν που προκρίνει. Στοιχεία της αγωγής προς αποζημίωση είναι η ύπαρξη ζημίας του δικαιούχου, η οποία προκαλείται υπαίτια με την έκδοση επιταγής χωρίς να υπάρχουν διαθέσιμα κεφάλαια κατά το χρόνο της εκδόσεως ή της πληρωμής και ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της ζημίας του κομιστή και της παράνομης ως άνω συμπεριφοράς του εκδότη.

Δικαιούχος της αποζημιώσεως, ως αμέσως ζημιωθείς, είναι ο νόμιμος κομιστής της επιταγής κατά το χρόνο της εμφανίσεως αυτής και βεβαιώσεως της μη πληρωμής - που είναι και ο χρόνος τελέσεως του αδικήματος - αφού αυτός είναι εκείνος που ζημιώνεται από την έκδοση της ακάλυπτης επιταγής³⁶. Αντανακλαστικές συνέπειες στην περιουσία τρίτου από την αδικοπραξία, εξαιτίας της εκδόσεως ακάλυπτης επιταγής, δεν καθιστούν αυτόν δικαιούχο αποζημιώσεως, αφού αυτός ζημιώνεται εμμέσως. Τούτο συνάγεται αφ' ενός από τη διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ το οποίο παρέχει δικαίωμα αποζημιώσεως (μόνον) εις τον «άλλον» που ζημιώθηκε παράνομα και υπαίτια και αφετέρου από τις εξαιρέσεις που καθιερώνονται περιοριστικώς με τα άρθρα 928 και 929 ΑΚ. Συνεπώς δεν είναι δικαιούχος εκ της άνω αδικοπραξίας ο εξ αναγωγής υπόχρεος προς πληρωμή, που έγινε κομιστής της επιταγής κατόπιν εξοφλήσεως της, διότι ναι μεν η εκ της εξοφλήσεως περιουσιακή βλάβη του αιτιοκρατικά ανάγεται στην έλλειψη κεφαλαίων καλύψεως της επιταγής, όμως δεν είναι απότοκος, κατ' αιτιώδη συνάφεια, της από το προαναφερόμενο άρθρο 79 αδικοπραξίας, αλλά της ευθύνης του εξ αναγωγής που προβλέπεται ειδικώς στο νόμο. Έτσι ο μετά την πραγμάτωση του αδικήματος κομιστής εξ αναγωγής δεν είναι δικαιούχος αποζημιώσεως κατά τις προαναφερόμενες διατάξεις, εκτός αν η αξίωση του δικαιούχου από την αδικοπραξία μεταβιβάστηκε στον κομιστή εξ αναγωγής με εκχώρηση. Παρανόμως ζημιωθείς από την άνω πράξη, κατά την έννοια του άρθρου 914 ΑΚ, είναι μόνον ο κομιστής της επιταγής, ως προς τον οποίο και μόνον η έκδοση της

---

³⁶ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), "Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων", Νομική Βιβλιοθήκη

ακάλυπτης επιταγής προκαλεί προσβολή εννόμως προστατευμένου συμφέροντος»³⁷

Η υπ' αριθμόν 18/2004 Ολ. Α.Π. αναφέρει επίσης, «αντιθέτως δεν είναι δικαιούχος αποζημιώσεως από την αδικοπραξία ο εξ αναγωγής υπόχρεος προς πληρωμή της επιταγής, ο οποίος έγινε μετέπειτα κομιστής αυτής κατόπιν εξοφλήσεως της, διότι η εκ της εξοφλήσεως βλάβη του δεν είναι απότοκος, κατά πρόσφορη αιτιώδη συνάφεια, της προαναφερομένης αδικοπραξίας, αλλά της από το νόμο ειδικώς προβλεπόμενης εξ αναγωγής ευθύνης του (και ΑΠ Ολ 30/2003). Εξ άλλου το τελευταίο, δηλονότι η ανυπαρξία δικαιώματος αποζημιώσεως του εξοφλούντος τον ματαίως εμφανίσαντα την επιταγή κομιστή αυτής προηγουμένου υπογραφέα, ισχύει και όταν ο τελευταίος αυτός είχε οπισθογραφήσει την επιταγή και παραδώσει αυτήν στον κομιστή λόγω ενεχύρου. Και τούτο διότι ο ενεχυρούχος που εμφανίζει την επιταγή προς πληρωμή δεν ενεργεί ως αντιπρόσωπος του ενεχυράσαντος, αλλά ασκεί ίδιο δικαίωμα εκ του τίτλου, αφού κατά το άρθρο (255 ΑΚ) έχει δικαίωμα να εισπράξει μόνος την επιταγή και αν ακόμη δεν έληξε το ασφαλιζόμενο χρέος»³⁸.

---

³⁷ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), «Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων», Νομική Βιβλιοθήκη

³⁸ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), «Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων», Νομική Βιβλιοθήκη

Οι ανωτέρω αποφάσεις της Ολομελείας του Αρείου Πάγου είναι δογματικά ορθές και πλήρως συμπλέουσες με την ασφάλεια του δικαίου των συναλλαγών, διότι οριοθετείται στενότερα η έννοια του νόμιμου κομιστή και κατ' επέκταση του δικαιούχου της αποζημίωσης εξ αδικοππραξίας.

Η αξίωση από την αδικοππραξία κατά το άρ. 914 Α.Κ. στην περίπτωση της έκδοσης ακάλυπτης επιταγής πηγάζει από την διάταξη του άρ. 79 του ν. 5960/1933. Με την εν λόγω διάταξη ο νομοθέτης θεσπίζει ειδική ποινική διάταξη με την οποία τιμωρείται ο εκδότης ακάλυπτης επιταγής, η εν λόγω διάταξη προστατεύει την εμπορική πίστη λαμβανομένης υπόψη και της λειτουργίας της επιταγής ως μέσω πληρωμής.

Η αδικοππρακτική αξίωση του νόμιμου κομιστή της επιταγής λειτουργεί παράλληλα προς την ενοχική, που πηγάζει ευθέως από το αξιόγραφο. Επομένως ο κομιστής της ακάλυπτης επιταγής προς επιδίωξη της απαιτήσεως του, δύναται να ασκήσει τόσο την αγωγή εξ αδικοππραξίας όσο και αυτήν από το αξιόγραφο. Στην περίπτωση, κατά την οποία ο εμφανίσας ασκήσει το αναγωγικό του δικαίωμα εναντίον οπισθογράφου και ο τελευταίος καταβάλει το αντίτιμο της επιταγής έχει ευθεία αναγωγική αξίωση κατά του εκδότη και δεν του μεταβιβάζεται αυτοδικαίως και η αξίωση του τελευταίου κομιστή περί αδικοππραξίας.

Σε αυτήν την περίπτωση ο τελευταίος κομιστής διατηρεί το δικαίωμα του εκ της αδικοππραξίας διότι είναι αυτοτελές δικαίωμα, το οποίο πηγάζει από το κοινό δίκαιο και όχι από το δίκαιο των αξιογράφων και δεν είναι υποχρεωμένος να το μεταβιβάσει προς τον πληρώσαντα οπισθογράφο. Αυτό γίνεται κατ' επιλογήν του με ξεχωριστή δικαιοπραξία του κοινού δικαίου όπως

η εκχώρηση. Σύμφωνα με την ανωτέρω διαπίστωση αν ο πληρώσας οπισθογράφος αποκτούσε αυτοδικαίως δικαίωμα αγωγής αδικοπραξίας θα ήταν δυνατόν, έστω και σε υποθετική βάση, ο εκδότης να βρεθεί αντιμέτωπος με πλείονες αδικοπρακτικές αγωγές διότι ο τελευταίος κομιστής διατηρεί τα δικαιώματα του άρ. 914, αν δεν το εκχωρήσει³⁹.

Σε αυτήν την περίπτωση θα δημιουργούταν ανασφάλεια δικαίου προς τον εκδότη της επιταγής. Για το λόγο αυτό ο εφαρμοστής του δικαίου θα πρέπει να εφαρμόζει τον κανόνα δικαίου κατά τρόπον ώστε να μην δημιουργείται ανασφάλεια δικαίου. Μια αντίθετη παραδοχή θα εξυπηρετούσε μόνο σκοπιμότητες.

Στο σημείο αυτό αφού αναλύθηκε το σκεπτικό των ανωτέρω αποφάσεων πρέπει να παρατεθούν τα πρακτικά προβλήματα που δημιουργούν οι ανωτέρω αποφάσεις στην κυκλοφορία της επιταγής και κυρίως όταν μεταβιβάζεται προς Τράπεζες. Η επιταγή ως αξιόγραφο μπορεί να μεταβιβαστεί ελεύθερα από τον κομιστή της με οπισθογράφιση και να λειτουργήσει ως μέσω πληρωμής ισόποσης χρηματικής απαιτήσεως προς τον δανειστή, επίσης μπορεί να λειτουργήσει ως εγγύηση χρηματικής απαιτήσεως με την οπισθογράφιση της λόγω ενεχύρου.

Ο νόμος προέκρινε την οικονομική λειτουργία της επιταγής ως μέσο πληρωμής, ενώ αντιθέτως στην συναλλαγματική την λειτουργία της ως μέσου

---

³⁹ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), *“Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων”*, Νομική Βιβλιοθήκη

πίστης. Η διαπίστωση αυτή είναι απόρροια κυρίως δυο διατάξεων των άρ. 28 και 29 του ν. 5960/1933 τα οποία ορίζουν, ότι η επιταγή είναι πληρωτέα εν όψει και κάθε αντίθετη μνεία θεωρείται μη γεγραμμένη και ότι επιταγή εκδοθείσα και πληρωτέα εν τη αυτή χώρα εμφανίζεται προς πληρωμήν εντός προθεσμίας οκτώ ημερών.

Η δυνατότητα μεταχρονολόγησης της επιταγής, δηλαδή η αναγραφή μεταγενέστερης ημερομηνίας εκδόσεως από την πραγματική, άφησε τα περιθώρια να λειτουργήσει στην ουσία ως μέσω πίστης.

Η επιταγή παρέχει μεγαλύτερη εξασφάλιση της απαιτήσεως του κομιστή της από ό,τι η συναλλαγματική, διότι αφ' ενός είναι πληρωτέα ενόψει και αφ' ετέρου τιμωρείται ποινικά η έκδοση ακάλυπτης επιταγής και κατ' επέκταση δίδεται δυνατότητα στον κομιστή της να αξιώσει αποζημίωση από αδικοπραξία από την έκδοση ακάλυπτης επιταγής. Για τους ανωτέρω λόγους και με δεδομένο την περιστολή της εφαρμογής της προσωπικοκράτησης για εμπορικά χρέη, επικράτησε στις συναλλαγές η λειτουργία της επιταγής κυρίως ως μέσο πίστης και προτιμάται από την συναλλαγματική, διότι, όπως είπαμε, παρέχει μεγαλύτερη εξασφάλιση στον κομιστή της.

Υπό την ανωτέρω μορφή η επιταγή μεταβιβαζόταν από τον κομιστή της σε κάποιον δανειστή του προς εξόφληση οφειλής του ή οπισθογραφούταν αξία ενεχύρου προς εξασφάλιση απαιτήσεως. Οι τράπεζες ως πιστωτικά ιδρύματα εκμεταλλεζόμενες την ως άνω πρακτική, κατά την χρηματοδότηση των πελατών τους μέσω ανοικτών επαγγελματικών δανείων, προς εξασφάλιση της απαίτησής τους λαμβάνουν από τους πελάτες τους δια οπισθογραφήσεως επιταγές άλλοτε ως αξία σε ενέχυρο και άλλοτε εις διαταγή

τους. Σε περίπτωση όπου διαπιστώνεται ότι στον λογαριασμό του εκδότη της επιταγής δεν υπάρχει υπόλοιπο και σφραγιστεί, η τράπεζα με αναγωγή στρέφεται εναντίον του πελάτη της⁴⁰.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο πελάτης της τράπεζας καταβάλλει το αντίτιμο της επιταγής και λαμβάνει εκ νέου το αξιόγραφο και για την ικανοποίηση της απαιτήσεως του στρέφεται αναγωγικά κατά του εκδότη της. Συμπερασματικά όταν η επιταγή μεταβιβαστεί σε τράπεζα ο πληρώσας κομιστής στερείται του δικαιώματος της αποζημίωσης λόγω αδικοπραξίας εκτός αν το σχετικό δικαίωμα του εκχωρηθεί από την τράπεζα.

Η λύση στο ανωτέρω ζήτημα της Ολομέλειας του Ακυρωτικού μας Δικαστηρίου δόθηκε με αφορμή αστικής φύσεως υπόθεση αλλά κατά την γνώμη μου διαφορετική λύση δεν θα μπορούσε να δοθεί αναφορικά με το ποινικό δίκαιο διότι άμεσα παθών από την πράξη του εκδότη της ακάλυπτης επιταγής είναι μόνο ο εμφανίσας κομιστής κατά τον χρόνο που διαπιστώθηκε η μη πληρωμή της επιταγής.

Εν κατακλείδι θα πρέπει να αναφερθεί ότι με την ως άνω πρακτική και την δοθείσα λύση στο ανωτέρω ζήτημα, πρακτικά δημιουργείται εντονότατο πρόβλημα στις συναλλαγές, διότι ένα μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων χρηματοδοτείται από τις τράπεζες με τον ανωτέρω τρόπο. Όταν διαπιστώνεται ότι η επιταγή δεν μπορεί να πληρωθεί καταβάλουν το αντίτιμο

---

⁴⁰ Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), *“Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων”*, Νομική Βιβλιοθήκη

της στην κομίστρια τράπεζα, προκειμένου να μην εκδοθεί εις βάρος τους διαταγή πληρωμής και με τον τρόπο αυτό χάνουν ένα βασικό μέσω πίεσης κατά του εκδότη, όπως είναι η υποβολή έγκλησης εναντίον του.

5. Κεφάλαιο 5ο : Επίλογος

Σκοπός της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας ήταν η βιβλιογραφική διερεύνηση και καταγραφή του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν οι ακάλυπτες επιταγές στην Ελλάδα, ποια τα προβλήματα που επιφέρουν στις επιχειρήσεις αλλά και τη χώρα γενικότερα και με ποιους τρόπους προσπαθούν οι οικονομικές αρχές να λαμβάνουν μέτρα με σκοπό την μείωση αυτών των επιταγών.

Σημαντικό ρόλο στην διερεύνηση αυτή, κατέχει και η εμπειρική έρευνα η οποία διεξήχθη από την φοιτήτρια αναφορικά με τον τρόπο που λειτουργούν οι εμπορικές τράπεζες γενικότερα και στην Ελλάδα ειδικότερα, τι προσέχουν αλλά και πως φυλάσσονται από τους καθημερινούς χρηματοπιστωτικούς κινδύνους καθώς και ποιες οι μορφές και κινήσεις των παρόντων και μελλοντικών επενδύσεων, έτσι ώστε να αναταπεξέλθουν στην παγκόσμια και εγχώρια οικονομική κρίση του τελευταίου έτους που διανύουμε.

Σε διεθνές επίπεδο, η χρηματοοικονομική και εμπορική τραπεζική εκπληρώνει την χρηματική λειτουργία, τόσο με το να παρέχει διεθνή χρηματικά μέσα πληρωμών, όσο και με διεθνή συστήματα πληρωμών και εκκαθάρισης των συναλλαγών. Ουσιαστικά αυτό εκπληρώνεται από το διεθνές νομισματικό σύστημα που επικρατεί σε μια ορισμένη γεωγραφική περιοχή ή σε κάποια χρονική περίοδο, καθώς και από το σύστημα των διευθετήσεων μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Αποτελεί γεγονός πως για χρόνια, οι μεταχρονολογημένες επιταγές έπαιζαν τον ρόλο του «ζεστού χρήματος» στην αγορά. Χρησιμοποιούνταν στις

συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων, κυκλοφορούσαν από χέρι σε χέρι, αφού ελάμβαναν τη σχετική οπισθογράφιση αλλάζονταν στην ανάγκη με άλλες πιο νεότερες. Οι επιχειρηματίες που βρίσκονταν στην ανάγκη τις «έσπαζαν» στην τράπεζά τους, εξασφαλίζοντας το ρευστό που χρειάζονταν για να κινηθούν.

Επιταγή θεωρείται το αξιόγραφο με το οποίο ο εκδότης του εγγράφου δίνει εντολή στον πληρωτή (πιστωτικό ίδρυμα) να πληρώσει στο όνομα του πρώτου ένα ορισμένο χρηματικό ποσό στον κομιστή της⁴¹. Στην επιταγή πληρωτής μπορεί να είναι μόνο τράπεζα ή παρεμφερές πιστωτικό ίδρυμα. Αυτή είναι και η βασική διαφορά της από άλλα αξιόγραφα όπως η συναλλαγματική και το γραμμάτιο εις διαταγήν.

Τα μέτρα τα οποία προτείνονται από τις οικονομικές αρχές της χώρας προκειμένου να βοηθηθούν οι επιχειρηματίες και να περιοριστούν τα ποσά των ακάλυπτων επιταγών στην Ελλάδα, είναι εκείνα τα οποία ανταποκρίνονται στη δυσχερή κατάσταση της αγοράς και των ακάλυπτων επιταγών τις οποίες επεξεργάζονται οι τράπεζες.

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί πως στα 176 εκατ. ευρώ ανήλθε τον Ιανουάριο του 2010 η αξία των ακάλυπτων επιταγών, σημειώνοντας αύξηση 1,08% σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2009 και μείωση 22,30% σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2009, σύμφωνα με στοιχεία της Τειρεσίας ΑΕ. Σε τεμάχια, οι ακάλυπτες επιταγές ανήλθαν σε 17.689 σημειώνοντας μείωση 0,57% σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2009 και μείωση 17,19% σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2009. Οι απλήρωτες συναλλαγματικές ανήλθαν σε τεμάχια σε

---

⁴¹ Πηγή ΕΣΣΕ

14.648 και σε αξία σε 27,3 εκατ. ευρώ σημειώνοντας αύξηση 9,04% και 7,72% αντίστοιχα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2009⁴².

Επίσης στα 154,52 εκατ. ευρώ διαμορφώθηκαν τα ποσά των ακάλυπτων επιταγών τον Απρίλιο, από 287,22 εκατ. ευρώ που ήταν τον ίδιο μήνα πέρυσι, καταγράφοντας πτώση κατά 46,2%. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Τειρεσίας ΑΕ, στο πρώτο 4μηνο του 2010 οι ακάλυπτες επιταγές ανήλθαν στα 504 εκατ. ευρώ, μειωμένες σε σχέση με πέρυσι κατά 48,86%. Σε σχέση με τον Μάρτιο το ύψος των ακάλυπτων επιταγών μειώθηκε σε ποσοστό 7,94%. Ο αριθμός των επιταγών που σφραγίστηκαν ανήλθαν για τον Απρίλιο του 2010 στα 15.719 τεμάχια, αριθμός που είναι χαμηλότερος σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα πέρυσι κατά 43,33%, ενώ αντίθετα είναι αυξημένος σε σχέση με τον Μάρτιο του 2010 σε ποσοστό 4,79%⁴³.

Το σύνολο των τεμαχίων που σφραγίστηκαν τους πρώτους τέσσερις μήνες του 2010 ανέρχονται στα 52.423, ενώ πέρυσι το ίδιο χρονικό διάστημα ήταν 98.245 τεμάχια. Οι απλήρωτες συναλλαγματικές ανήλθαν στο ποσό των 15,6 εκατ. ευρώ για τον Απρίλιο, ποσό που ήταν μειωμένο 0,44% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα πέρυσι, ενώ σε σχέση με τον Μάρτιο εμφανίζονται μειωμένες σε ποσοστό 22%. Στο σύνολο του 4μηνου οι απλήρωτες συναλλαγματικές ανήλθαν στο ποσό των 71,19 εκατ. ευρώ, ενώ πέρυσι το ίδιο χρονικό διάστημα είχαν διαμορφωθεί στα 75,24 εκατ. ευρώ⁴⁴.

Ωστόσο σημαντική μείωση καταγράφει η αξία των ακάλυπτων επιταγών τον Απρίλιο, τόσο σε σχέση με τον αντίστοιχο περυσινό μήνα

---

⁴² Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε., 2010

⁴³ Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε., 2010

⁴⁴ Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε., 2010

(48,8%) όσο και σε σχέση με τον Μάρτιο του 2010 (7,9%). Σύμφωνα με τα στοιχεία της «Τειρεσίας», η αξία των ακάλυπτων επιταγών τον Απρίλιο διαμορφώθηκε στα 138,8 εκατ. ευρώ, μειωμένη κατά 48,5% σε σχέση με τον περυσινό μήνα (271,4 εκατ. ευρώ) ενώ σε σχέση με τον φετινό Μάρτιο (150,8 εκατ. ευρώ), η μείωση ανέρχεται στο 7,9%. Στο τετράμηνο του 2010 το σύνολο των ποσών από ακάλυπτες επιταγές ανήλθε στα 504 εκατ. ευρώ έναντι 984,1 εκατ. ευρώ το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, σημειώνοντας μείωση 48,7%. Τραπεζικοί παράγοντες αποδίδουν την υποχώρηση στα «φέσια» κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου τόσο στην άνευ προηγουμένου αύξηση που κατέγραψαν το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, όσο και στη δραματική συρρίκνωση που σημειώνεται στην κατανάλωση και στην κάθετη πτώση του κύκλο εργασιών που καταγράφεται στις εμπορικές επιχειρήσεις⁴⁵.

Σε ό,τι αφορά τις απλήρωτες συναλλαγματικές, τα ποσά κατά τη διάρκεια του πρώτου τετραμήνου ανήλθαν σε 71,1 εκατ. ευρώ από 75,2 εκατ. ευρώ στο αντίστοιχο περυσινό διάστημα, καταγράφοντας μείωση κατά 5,4% περίπου. Τον Απρίλιο οι απλήρωτες συναλλαγματικές διαμορφώθηκαν σε 15,6 εκατ. ευρώ έναντι 15,7 εκατ. ευρώ τον αντίστοιχο περυσινό μήνα, σημειώνοντας οριακή μείωση κατά 0,4%. Ωστόσο καταγράφεται μεγάλη μείωση σε μηνιαία βάση κατά 22%, καθώς τον Μάρτιο ήταν 20,1 εκατ. ευρώ. Συνολικά οι (ακάλυπτες επιταγές και απλήρωτες συναλλαγματικές) ανήλθαν στο πρώτο τετράμηνο στα 575,9 εκατ. ευρώ έναντι 1,059 δισ. ευρώ το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, καταγράφοντας μείωση κατά 45,6%.

---

⁴⁵ Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε., 2010

Βιβλιογραφία – Αναφορά Πηγών

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Καραμανλή – Μπαρουτάκη Α., (1996), "Το Δίκαιο της Επιταγής", Νομική Βιβλιοθήκη
- Παπούλιας Γ., (2001), "Επενδύσεις - Διοίκηση και Ανάλυση", Σύγχρονη Εκδοτική.
- Παπούλιας Γ., (1993), "Χρηματοοικονομική Διοίκηση", Γ' έκδοση, Β.Παπούλιας, 1993.
- Ρεπούσης Σπ., (2006), "Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Διεθνής Τραπεζική", Εκδόσεις Σακουλά, Αθήνα
- Τριανταφυλλάκης, Γ. Δ., (2006), "Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων", Νομική Βιβλιοθήκη
- Λύτρας Περικλής, 'Εργασιακές σχέσεις', Εκδόσεις Interbooks

Αγγλική Βιβλιογραφία

- Bernstein Jake: "Cycles of Profit", Harper Business, 1991.
- Boyes William J.: "Macroeconomics", 3rd Edition, Southwestern.
- Edwards & Magee: "Technical Analysis of Stock Trends", 5th edition, Boston MA.
- Galbraith John Kenneth: "Economics in Perspective", 1st Edition, Houghton Mifflin, 1990.
- Lee Tim: "Economics for Professional Investors", Simon & Schuster, 1992.

- Lipsey & Steiner et al.: "*Economics*", 9th Edition, Harper & Row.
- Mamis Justin: "The Nature of Risk", Wesley, 1991.
- Mishkin Frederic S.: "*The Economics of Money, Banking, & Financial Markets*", 3rd edition, Harper Collins, 1992.
- Nellis Joseph G. : "The Essence of the Economy", Simon & Schuster, 1992.
- Saunders M., Lewis P. and Thornhill A., "*Research Methods For Business Students*", London: Prentice Hall, 2000
- Saunders et al, "*Specified ways for research and analysis of data*", Prentice Hall, 2005

Αναφορές από Διαδίκτυο και Οικονομικά Περιοδικά

- <http://openarchives.gr/view/275628>, "Η περίπτωση των εισηγμένων Εμπορικών Τραπεζών", Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πειραιώς, Βαγγέλης Μπάνος, 2006-2008
- http://www.morax.gr/article_show.php?article_id=1353, "Μια Χρηματοοικονομική Ανάλυση των Τραπεζικών Ιδρυμάτων σήμερα!", Banking and Finance, 20 χρόνια επιστημονικό Μάρκετινγκ, Ιούνιος 2006
- http://www.morax.gr/article_show.php?article_id=1353, "Ο Οικονομικός Ρόλος των Τραπεζικών Ιδρυμάτων και Χρηματοοικονομικές Αναλύσεις", Banking and Finance, 20 χρόνια επιστημονικό Μάρκετινγκ, Ιούνιος 2006
- Investment Research & Analysis Journal, Γεωργιάδης Νικ. Ηρ., "Ο Τραπεζικός Κλάδος στην Ελλάδα, Η Πορεία των Οικονομικών Μεγεθών

των Μεγάλων Εμπορικών Τραπεζών το β' εξάμηνο του 2005,
Σεπτέμβριος 2006

- ICAP Group, (2007), Ζουπονίδης Κωνσταντίνος, *“Χρηματοοικονομικές Επιδόσεις των Εμπορικών Τραπεζών για το έτος 2006”*, Εκδόσεις ICAP Group, Αθήνα
- Μπερμπερίδης Τιμόθεος, “ΧΡΗΜΑ”, Μηνιαίο Οικονομικό και Επενδυτικό Περιοδικό, *“Η Λήψη Χρηματοοικονομικών Αποφάσεων και Χρηματοοικονομική Ισορροπία”*, Αθήνα, Νοέμβριος, 2007
- Στοιχεία Τειρεσίας Α.Ε.
- Πηγή ΕΣΕΕ

Παράρτημα Εργασίας - Μεθοδολογία και Τρόπος Συλλογής Πηγών και Πληροφοριών Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους ολοκληρώθηκε η συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων για την συγγραφή αυτής της πτυχιακής εργασίας. Η συλλογή των στοιχείων ολοκληρώθηκε μέσω βιβλιογραφικής έρευνας και σχετικών στοιχείων για το φαινόμενο της ακάλυπτης τραπεζικής επιταγής και πως οι ακάλυπτες επιταγές μπορούν να επηρεάσουν τη λειτουργία των τραπεζών αλλά και της οικονομίας γενικότερα.

Από τις αντίστοιχες πηγές που αφορούν το συγκεκριμένο αντικείμενο μελέτης, εξάχθηκαν χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με την λειτουργία και χρήση των τραπεζικών επιταγών στις μέρες μας, τι πρέπει να προσέχουν οι υπεύθυνοι των τραπεζών σχετικά με αυτές αλλά και τι οι επιχειρηματίες οι οποίοι τις διακινούν. Επίσης στην αναζήτηση συμπληρωματικών πληροφοριών βοήθησαν κάποιες σημειώσεις από βιβλία και πληροφορίες από το διαδίκτυο.

Θα πρέπει να αναφερθεί πως η συλλογή πληροφοριών και δεδομένων αποτελούν τα κύρια στοιχεία μιας έρευνας και καταγραφής αυτής, σχετικά με την μελέτη ενός φαινομένου ή γεγονότος όπως και στην συγκεκριμένη περίπτωση⁴⁶.

---

⁴⁶ Saunders M., Lewis P. and Thornhill A., (2000), “*Research Methods For Business Students*”, London: Prentice Hall.

Η έρευνα η οποία διεξήχθη στην συγκεκριμένη μελέτη, με βοήθησε στην κατανόηση του θέματος της πτυχιακής μου εργασίας αλλά και στα καθημερινά γεγονότα που συνδέονται άμεσα με το θέμα που παραθέτει. Οι άνθρωποι διεξάγουν κάποια έρευνα για να συλλέξουν αποτελέσματα με ένα συστηματικό τρόπο, και επομένως να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους⁴⁷. Ο τρόπος που σκέφτονται οι άνθρωποι σχετικά με την ανάπτυξη των γνώσεων μας, επηρεάζει σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο διεξάγουν την έρευνα⁴⁸.

Συλλογή Δεδομένων

Λόγω της βιβλιογραφικής και ερευνητικής φύσης της συγκεκριμένης εργασίας, χρησιμοποιείται ένα είδος δευτερογενούς έρευνας προκειμένου να οδηγήσει στα αποτελέσματα τα οποία επιθυμεί η φοιτήτρια αλλά και τα οποία καθορίζονται μέσω της έρευνας που εκείνος διεξάγει. Ένας αριθμός μεθόδων εμπλέκεται, προκειμένου να την καταστήσει ικανή να επιτύχει μια μεγαλύτερη κατανόηση των πηγών που χρειάζεται για την ανάλυση των σκέψεων της σχετικά με το θέμα που ερευνά.

Ο συνδυασμός λοιπόν μεθόδων συλλογής πληροφοριών και δεδομένων, βοηθά σημαντικά στο να μειωθούν τα μειονεκτήματα που μπορούν να παρουσιαστούν στην έρευνα και τα οποία ο κάθε ερευνητής και συγγραφέας θέλει να ελαχιστοποιήσει. Βέβαια όπως θα αποδειχτεί και στην

---

⁴⁷ Saunders et all, (2005), "*Specified ways for research and analysis of data*", Prentice Hall

⁴⁸ Zikmund W.G., (2000), "*Business Research Methods*". London: Harcourt college publishers.

συνέχεια και όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω, η έρευνα και μελέτη του συγκεκριμένου θέματος βασίζεται καθαρά σε βιβλιογραφική έρευνα και συλλογής σχετικών στοιχείων για το φαινόμενο της ακάλυπτης τραπεζικής επιταγής και πως οι ακάλυπτες επιταγές μπορούν να επηρεάσουν τη λειτουργία των τραπεζών αλλά και της οικονομίας γενικότερα.

Δευτερεύων Δεδομένα

Ως Δευτερεύων δεδομένα περιγράφονται εκείνα στα οποία οι πληροφορίες συλλέγονται και καταγράφονται από κάποιον άλλον νωρίτερα και για σκοπούς, οι οποίοι είναι διαφορετικοί από εκείνους του συγγραφέα⁴⁹. Τα δευτερεύων δεδομένα παρέχουν την βάση για ένα καλό ιστορικό πληροφοριών, θέτοντας ικανή την συγγραφέα να καταλάβει το αντικείμενο εργασίας της καθώς και να παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για στήριξη των θεωριών από την πρωταρχική έρευνα.

Επιπλέον τα βιβλία αλλά και τα άρθρα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν σε αυτήν την συλλογή πληροφοριών και προτάσεων, παρείχαν πληροφορίες οι οποίες έδωσαν την ευκαιρία να αναπτύξω αναλυτικά τις θέσεις μου στην συγκεκριμένη έρευνα. Πάντα τα βιβλία αποτελούν μια αξιόπιστη μέθοδο συλλογής πληροφοριών, καθώς έχουν γραφτεί για ένα συγκεκριμένο σκοπό και παρέχουν συγκροτημένη σκέψη και ανάπτυξη αντικειμένου.

Το σημαντικότερο όμως πλεονέκτημα των δευτερογενών στοιχείων αφορά το μικρό κόστος και το σύντομο χρονικό διάστημα που απαιτείται για

---

⁴⁹ Saunders M., Lewis P. and Thornhill A., 2000, "Research Methods For Business Students", London: Prentice Hall.

τη συλλογή τους. Αν οι πληροφορίες που απαιτούνται είναι διαθέσιμες με τη μορφή δευτερογενών στοιχείων, ο ερευνητής απλά χρειάζεται να προστρέξει στην πηγή τους, να τα εντοπίσει και να τα συγκεντρώσει. Αυτό συνήθως απαιτεί μικρό χρονικό διάστημα και μικρό κόστος. Ακόμη και στην περίπτωση που υπάρχει κάποια χρέωση για τη χρήση τους, το κόστος είναι πολύ μικρότερο από αυτό που θα απαιτείτο για να συγκεντρώσει η εταιρεία τα στοιχεία αυτά. Πρέπει όμως να λαμβάνεται υπόψιν ότι όταν χρησιμοποιούνται δευτερογενή στοιχεία, είναι πολλές φορές αναγκαίο να γίνουν υποθέσεις και παραδοχές ώστε να καταστεί δυνατή η όσο αποτελεσματικότερη χρήση τους. Ο αποφασιστικός παράγοντας εδώ είναι η χρησιμοποίηση “λογικών” υποθέσεων και παραδοχών.

Μειονεκτήματα Δευτερογενών Δεδομένων

Παρά την σπουδαιότητα αλλά και την χρησιμότητα που παρουσιάζουν τα δευτερογενή δεδομένα στην διεκπεραίωση και συλλογή στοιχείων, εμφανίζουν τρία (3) σημαντικά προβλήματα :

- ❖ *Διαθεσιμότητα* : Για συγκεκριμένα προβλήματα είναι δυνατόν να μην υπάρχουν δευτερογενή δεδομένα
- ❖ *Ακρίβεια* : Ελλείψεις και μεθοδολογικές λεπτομέρειες που τις περισσότερες φορές δεν αναφέρονται καθόλου
- ❖ *Επάρκεια* : Μπορεί να υπάρχουν δευτερογενή δεδομένα τα οποία είναι διαθέσιμα και αρκετά ακριβή, αλλά να μην επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες του συγγραφέα ή ερευνητή ενός θέματος

Πηγές Δευτερογενών Δεδομένων

Οι πηγές των δευτερογενών δεδομένων, χαρακτηρίζονται ως *εσωτερικές* και *εξωτερικές*. Ως εσωτερικές αναφέρονται εκείνες οι οποίες περιλαμβάνουν πληροφορίες και ερμηνείες σχετικά με τη λειτουργία των τραπεζικών επιταγών και τι γίνεται στη περίπτωση που αυτές χαρακτηρίζονται ως *ακάλυπτες* και ως *εξωτερικές* χαρακτηρίζονται εκείνες που παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες και στοιχεία που έχουν δημοσιευθεί νωρίτερα σε διάφορες μελέτες ή παρέχονται επί πληρωμή από διάφορους οργανισμούς έρευνας, τις διάφορες κλαδικές μελέτες και δημοσιεύσεις Οργανισμών και Υπουργείων.

Ανάλυση Δεδομένων

Τα στοιχεία που συλλέγονται από την φοιτήτρια παράγουν ποιοτικά δεδομένα, τα οποία αναλύονται και επεξεργάζονται από το άτομο αυτό. Οι απαντήσεις που προσφέρονται σε αυτήν και σε συνδυασμό με τις πηγές που ή ίδια έχει επιλέξει για να τεκμηριώσει την έρευνα της, θα την βοηθήσουν στην συνέχεια να εκτιμήσει σωστά τα γεγονότα και τις πηγές αυτές και να καταλήξει στα συμπεράσματα της. Θα προχωρήσει έτσι με αυτό τον τρόπο στην καταγραφή των απόψεων της αλλά και του τι πραγματικά συμβαίνει με το θέμα που θέλει να αναλύσει εις βάθος.